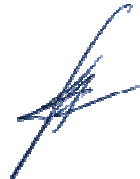

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

БОЧУЛЯ ТЕТЯНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 657.3.001.76(043.3)

**ІННОВАТИВНИЙ РОЗВИТОК ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Харків – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Харківському державному університеті харчування та торгівлі Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор
Шевчук Володимир Олександрович,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
проректор з науково-педагогічної та наукової роботи.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Брадул Олександр Михайлович,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
професор кафедри обліку, аналізу, аудиту
та адміністрування підприємств
гірничо-металургійного комплексу;

доктор економічних наук, професор
Корягін Максим Вікторович,
Львівський торговельно-економічний університет,
професор кафедри бухгалтерського обліку;

доктор економічних наук, професор
Костирко Руслан Олександрович,
Інститут банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»,
директор, професор кафедри обліку і аудиту.

Захист відбудеться «30» червня 2016 року о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.088.02 у Харківському державному університеті харчування та торгівлі Міністерства освіти і науки України за адресою: 61051, м. Харків, вул. Клочківська, 333, ауд. 45.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського державного університету харчування та торгівлі Міністерства освіти і науки України за адресою: 61051, м. Харків, вул. Клочківська, 333.

Автореферат розісланий «30» травня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. М. Янчева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ознакою сучасного глобалізованого світу є визначення знань і технологій чинниками виробництва, що, в свою чергу, позначилось на становленні інформаційної економіки, якій властива інтенсивність процесів інформатизації та інтелектуалізації. Національна економіка характеризується перспективами інновативного розвитку суб'єктів господарювання, що справляє позитивний вплив на перехід в еру інформаційного суспільства, вступаючи у світове співтовариство країн зі стійким розвитком економічних і соціальних систем. Рейтинг України серед країн світу змінюється під впливом зовнішніх чинників і поки не отримав стійкого положення. У 2015 р. показник розвитку країни за глобальним інноваційним індексом становив 36,45 бали (64 місце зі 141), глобальним індексом конкурентоспроможності – 4,03 бали (79 місце зі 140), індексом економічної глобалізації – 67,52 бали (56 місце з 207), індексом соціальної глобалізації – 59,95 бали (69 місце з 207), індексом людського розвитку – 0,747 бали (81 місце зі 188)¹. Проте отримані показники могли бути вищими, чому, за оцінками експертів, завадили: недостатня здатність до інновацій, низька якість охорони здоров'я, низький рівень етики робочої сили, ускладнений доступ до фінансів, невідповідна якість інфраструктури, недостатній рівень професійного розвитку робочої сили. Мінімізація негативного впливу зазначених причин на мікрорівні (суб'єкт господарювання) можлива завдяки підвищенню ефективності управління підприємством на основі рішень, прийняття яких залежить від формування, обслуговування, реалізації та розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління, що за своєю природою має якісніші характеристики у порівнянні з іншими неструктурованими інформаційними масивами та сприяє розширенню ключових компетенцій підприємства серед конкурентів і партнерів. Актуальним завданням стало формування теоретичного і методологічного підґрунтя, методичного інструментарію бухгалтерського обліку й аналізу як складної, інтегрованої, напіввідкритої системи формування обліково-аналітичної інформації для управління підприємством в умовах становлення інформаційної економіки в Україні. Це анонсування переходу на новий методологічний рівень облікового й аналітичного процесів, виходячи з імплементації технологій та науково-інтелектуальних ресурсів при модифікації інформаційного середовища підприємства для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

Провідними вітчизняними вченими – М. Т. Білухою, М. М. Беньком, М. І. Бондарем, О. М. Брадулом, Ф. Ф. Бутинцем, Ю. А. Веригною, Л. В. Гнилицькою, Т. В. Давидюк, В. В. Євдокимовим, В. М. Жуком, О. А. Зоріною, Г. Г. Кірейцевим, М. В. Корягіним, Р. О. Костирком, А. С. Крутовою, С. А. Кузнецовою, С. Ф. Легенчуком, Н. О. Лохановою, В. Ф. Максимовою, Є. В. Мнихом, О. В. Олійник, А. А. Пилипенком, М. С. Пушкарем, М. В. Реслер, В. С. Рудницьким, В. В. Сопком, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченком, В. О. Шевчуком, Л. М. Янчевою – закладено наукову основу для модифікації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством з урахуванням тенденцій становлення нового світового порядку – глобальної інформаційної економіки, заснованої на знаннях, технологіях, інтелекті.

¹ KOF Index of Globalization [Electronic resource]. – Assed mode : <http://globalization.kof.ethz.ch/>.

Серед зарубіжних науковців слід виділити дослідження Р. Акоффа, І. Ансоффа, О. В. Алексеевої, Л. Т. Гітляровської, О. В. Єфімової, В. В. Ковальова, В. Ф. Палія, М. Х. Б. Перери, Л. В. Попової, Б. Райана, Я. В. Соколова, Л. А. Чайковської, якими багатоаспектно розглядалось питання удосконалення бухгалтерського обліку й аналізу при формуванні ефективної інформації для управління підприємством. Але при беззаперечній цінності наукових досліджень вітчизняної та зарубіжної вченої спільноти актуальною залишається потреба в систематизації підходів до розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах комунікативної раціональності, глобальності інформаційного простору, інтелектуального перепроєктування економічних відносин, в узагальненні емпіричного досвіду обробки, передачі та зберігання обліково-аналітичної інформації, модифікації теоретико-організаційних і методологічних засад бухгалтерського обліку та аналізу, відповідності облікового й аналітичного процесів парадигмі інформаційної економіки, організації інформаційного середовища підприємства, враховуючи потребу в кастомізації (формування інформації в новій якості для задоволення запитів попередньо визначених користувачів), у створенні принципово нової підсистеми управління підприємством, розвинутої через імплементацію технологій та апроксимацію теоретико-методичних засад сучасних концепцій управління.

Актуальність і необхідність розроблення цілісної концепції теоретичної та методологічної бази для інноватизації формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах становлення інформаційної економіки в Україні зумовили вибір теми, напрями дослідження, постановку мети і завдань, наукове і практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування Харківського державного університету харчування та торгівлі за бюджетною темою «Обліково-інформаційне забезпечення управління на підприємствах торгівлі, ресторанного та готельного господарства» (номер державної реєстрації 0113U002001), де автором розроблено інформаційний комплекс облікової системи, удосконалено обліковий процес через інтеграцію видів і концепцій обліку з інноваційними технологіями обробки, передачі та зберігання інформації. Наукові пропозиції здобувача використано при виконанні господарсько-договірних тем: «Розробка методики оцінки ефективності формування інформаційно-аналітичних ресурсів управління підприємницькою діяльністю» (номер державної реєстрації 0114U004792) – автором запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності формування інформаційно-аналітичних ресурсів управління діяльністю підприємства, внесено пропозиції щодо оптимізації витрат на обробку, передачу та зберігання обліково-аналітичної інформації; «Організація і методика електронного документообігу процесів товарно-матеріального забезпечення господарської діяльності» (номер державної реєстрації 0015U001518) – автором на основі інформаційно-комунікаційних технологій та інтеграції формальних і неформальних правил організації обліку розширено інформаційні межі облікової системи з перевагою виходу (експорту) даних, що дозволило збільшити загальний сукупний ефект від використання обліково-аналітичної інформації. Обраний напрям дослідження пов'язаний із науково-дослідною роботою кафедри програмування

та захисту інформації Кіровоградського національного технічного університету відповідно до науково-дослідної теми «Розробка методів синтезу тестових моделей поведінки програмних об'єктів, підвищення оперативності передачі та захисту інформації у телекомунікаційних системах» (номер державної реєстрації 0115U003103) – автором запропоновано методичний підхід до оцінки ефективності інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Виконання дослідження здійснювалось за сприяння та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про проведення конкурсного відбору проектів наукових досліджень і розробок» від 08.08.2014 № 916 за темою «Інноваційні технології формування інформаційно-аналітичних ресурсів управління підприємницькою діяльністю» (номер державної реєстрації 0115U001116) – автором запропоновано методичні рекомендації щодо формування бази даних за етапами облікового циклу підприємства.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розроблення теоретико-методологічних та організаційних засад і практичних положень інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством як підґрунтя інформаційного наповнення контролю і прийняття рішень в умовах комунікаційного феномена й становлення парадигми інформаційного розвитку національної економіки.

Відповідно до поставленої мети сформульовано сукупність основних завдань, спрямованих на її досягнення:

- дослідити генезис обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством та поглибити його понятійно-категоріальне наповнення;
- окреслити місце і роль інноватизації в розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;
- обґрунтувати концепцію поліваріантного обліку та розглянути її реалізацію в підвищенні інформативності ухвалення альтернатив управлінських рішень;
- сформувати концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;
- обґрунтувати актуалізацію елементів методу бухгалтерського обліку в частині їх суті й форми, виходячи з ознак і властивостей інноватизації;
- систематизувати класифікацію витрат за етапами формування, обслуговування, розвитку, реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством для відображення в бухгалтерському обліку;
- поглибити аналітичність рахунків бухгалтерського обліку щодо відображення витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;
- підвищити інформативність облікової звітності за результатами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;
- обґрунтувати методологічний підхід до оцінювання ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;
- розвинути методичні засади оцінки ризиків в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством;
- здійснити актуалізацію та модифікацію принципів організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

- оцінити ефективність комбінаційного підходу до організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

- обґрунтувати імплементацію концепції асоціативного управління інформацією при формуванні та розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

- визначити ефективність формування бази знань обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах інформатизації;

- поглибити організаційно-методичні засади моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Об'єктом дослідження є теорія і методологія інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних, практичних положень інноватизації розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах становлення інформаційної економіки.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження стала сукупність загальнонаукових методів пізнання процесів і явищ, які є базовими для інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. У дослідженні використано: *гносеологічний метод* – для конкретизації змісту понять і категорій, що є основними акцентами у визначенні суті обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *бібліографічний і бібліометричний аналіз* – для дослідження тенденцій інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *індукцію, дедукцію* – для розвитку теоретико-методологічних засад інноватизації формування обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *методи теоретичного узагальнення і порівняння* – для дослідження розвитку концепцій бухгалтерського обліку та аналізу, визначення перспектив і напрямів підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством із координуванням та мінімізацією ризиків; *метод комплексності* – для розроблення порядку розрахунку сукупного ризику в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством, формування комбінаційного підходу до організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *метод аналогії* – для дослідження інституціонального забезпечення розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, побудови моделей обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *методи формалізації та символічної логіки* – для розроблення пропозицій щодо оцінювання ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *системно-структурний метод* – для конкретизації класифікації витрат за етапами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; *метод узагальнення* – для підвищення інформативності облікової звітності.

Інформаційною базою дослідження є нормативні документи України з питань організації та ведення бухгалтерського обліку, аналізу й контролю, матеріали органів законодавчої і виконавчої влади; наукові джерела (монографічні праці, наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних учених); облікова звітність суб'єктів господарювання України; довідкові та інформаційні видання професійних організацій, інформація з Інтернет-мережі, результати власних спостережень та логічних викладів дисертанта.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробленні теоретико-методологічних та організаційних засад і практичних рекомендацій щодо інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством для вирішення важливої наукової проблеми удосконалення організаційних, теоретичних і методологічних положень бухгалтерського обліку й аналізу в умовах становлення інформаційної економіки в Україні. Зміст наукових результатів за результатами дисертаційного дослідження полягає у такому:

Уперше одержано:

– концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, суть якої полягає в модифікації облікового та аналітичного процесів, виходячи з теоретичних і організаційних засад концепцій управління («Kaizen», «Lean»), урахування впливу соціальної інженерії, проведення І-інжинірингу, реконструкції облікових принципів, що реалізуються при вирішенні інформаційної та управлінської дилем відповідно до сформованого стилю управління підприємством. Внаслідок реалізації запропонованої концепції досягається пластичність (оперативність адаптації до умов, явищ і обставин, що змінюються) облікового й аналітичного процесів, забезпечена комп'ютерними технологіями та розширенням інтелектуального потенціалу при формуванні обліково-аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень;

– методологічні засади бухгалтерського обліку витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством через модифікований механізм відображення інформації про витрати на організацію професійного, апаратно-технічного, комунікаційного та програмно-технологічного забезпечення облікового та аналітичного процесів, що дозволило створити інформаційне підґрунтя для розробки методики оцінювання якісних параметрів обліково-аналітичного забезпечення при прийнятті управлінських рішень;

– систему коефіцієнтів для оцінки ефективності інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, на підставі якої вимірюється продуктивність апаратно-технічного, комунікаційного, програмно-технологічного та професійного забезпечення для формування обліково-аналітичної інформації, виходячи з оцінювання інформаційної, професійної, технічної, технологічної компетентностей та контролю якості й інформативності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Це сприяє об'єктивній оцінці ефективності складових обліково-аналітичного забезпечення управління при активізації діяльності підприємства, виявленню ризиків і своєчасній розробці заходів для усунення причин їх виникнення.

Удосконалено:

– концепцію багатоцільового обліку в умовах інтенсивності поширення технологічних та інтелектуальних рішень щодо обробки, передачі та зберігання інформації, що на відміну від попередніх пропозицій полягає у розробці теоретико-організаційних засад поліваріантного обліку, відповідно до якого уможлиблюється формування багатоаспектної обліково-аналітичної інформації для підвищення варіативності альтернатив управлінських рішень;

– класифікацію витрат за етапами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством за його

складовими (професійне; програмно-технологічне; апаратно-технічне і комунікаційне забезпечення), що забезпечило актуалізацію бази облікових даних із оновленням інформації про стан і вартість цих складових;

– організацію аналітичного обліку витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством через розширення робочого плану рахунків із виділенням відповідних аналітичних рахунків, що забезпечило можливість коригування їх кількості та якості при обґрунтуванні економічної доцільності. Аналітичність інформації про витрати на апаратно-технічне, професійне, програмно-технологічне забезпечення формування, обслуговування, розвитку і реалізації обліково-аналітичної інформації підвищує аргументованість висновків щодо розвитку інформаційного середовища підприємства;

– концептуальну основу обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством у частині модифікації принципів його організації в умовах поширення інформаційної парадигми економічної теорії, що відрізняється апроксимацією базових положень концепцій управління з метою дотримання аспектів тейлоризації (врахування запитів користувачів) при формуванні обліково-аналітичної інформації, досягаючи, таким чином, вищого рівня ефективності управлінських рішень;

– технології формування та оновлення бази даних обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством через використання концепції великих даних, що полягає в поглибленні аналітичної роботи із регульованими інформаційними системами, які координуються на підставі попередньо розроблених механізмів обробки, передачі та зберігання даних, що дозволило розширити джерела цінної дослідницької інформації, імплементація якої в аналітичний процес сприяє підвищенню ефективності формулювання висновків для прийняття рішень щодо діяльності підприємства.

Набуло подальшого розвитку:

– трактування суті поняття «обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством» як інновативно розвинутої системи, в якій на підставі композиції та декомпозиції економічної й позаекономічної інформації генерується сукупність свідчень (об'єктивного та суб'єктивного характеру) про результати діяльності підприємства, його середовище існування та партнерські зв'язки на певному проміжку часу, що використовується для формування та реалізації управлінського впливу на активізацію діяльності суб'єкта господарювання. На відміну від попередників акцент зроблено на провідній значущості технологічних та інтелектуальних нововведень при забезпеченні безперервності та циклічності обробки та узагальнення обліково-аналітичної інформації;

– методичний підхід до розрахунку рівня ризиків в обліково-аналітичному забезпеченні управління із виокремленням їх різноманітних видів, запропонованих параметрів та наслідків прояву в інформаційній системі підприємства, що дозволяють вчасно виявити причини виникнення ризиків та попередити їх негативний прояв, що реалізується в розробленні нешаблонної політики, сприяючи ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

– організація обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, виходячи з інтеграції його методів, принципів і процедур, комбінуючи їх відповідно

до характеристик бізнесу та політики управління, що сприяло розвитку концепції синергії інформації, обґрунтованої попередниками, таким чином підвищуючи ефективність управління підприємством при виконанні поставлених завдань господарської діяльності;

– теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством на основі апроксимації організаційних та методичних засад складання інтелект-карти BRIEF як плану його обслуговування, координації та модифікації відповідно до ознак діяльності підприємства, що забезпечує персоналізацію при відображенні комплексу визначальних характеристик підприємства та сприяє актуалізації обліково-аналітичного забезпечення управління відповідно до стратегії розвитку суб'єкта господарювання та впливу чинників зовнішнього середовища;

– модифікація моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством на підставі реалізації чинників інформаційної парадигми розвитку економічної теорії, суть якого полягає у виокремленні організаційних, технологічних, методологічних, інформаційно-комунікаційних, ділових процесів як комплексів обслуговування інформаційного середовища суб'єкта господарювання, що дозволило модифікувати інформаційне середовище підприємства з урахуванням індивідуальної траєкторії перетворення первинних даних на поліваріантну облікову звітність.

Практичне значення одержаних результатів полягає у прикладній спрямованості теоретико-методологічних та організаційних засад, положень, підходів і рекомендацій щодо інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, використання яких сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень й активізації діяльності суб'єкта господарювання зі зміцненням його конкурентних позицій, враховуючи зміни, властиві становленню інформаційної економіки. Застосування на практиці запропонованих науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій сприяло адаптації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством до умов і чинників становлення інформаційної економіки в Україні, удосконаленню процесів синтетичної й аналітичної обробки, узагальнення, передачі та зберігання інформації для управління підприємством, дотримуючись індивідуального підходу до задоволення запитів користувачів. Наукові напрацювання та одержані результати використано:

– Федерацією аудиторів, бухгалтерів та фінансових менеджерів (довідка від 07 травня 2015 р.) (м. Тбілісі, Республіка Грузія) – *впроваджено пропозиції щодо:* розвитку організації обліково-аналітичного забезпечення управління на основі запропонованого поведінкового комплексного моделювання; модифікації елементів методу бухгалтерського обліку в частині документування, інвентаризації та рахунків синтетичного й аналітичного обліку; методичного підходу до оцінки ефективності управління підприємством; застосування комбінаційного підходу до організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

– Департаментом з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 02-06/619 від 29.05.2015 р.) – *впроваджено:* методику комбінованої оцінки вартості обліково-аналітичного забезпечення управління; інновативно розвинуті методологічні положення бухгалтерського обліку операцій щодо залучення (формування), обслуговування,

розвитку та використання обліково-аналітичного забезпечення управління в частині елементів методу бухгалтерського обліку (оцінки, інвентаризації, відображення на рахунках та в обліковій звітності);

– Українською Асоціацією з розвитку менеджменту та бізнес-освіти у заходах з підвищення кваліфікації викладачів та адміністраторів вищих навчальних закладів України (акт про впровадження від 27 лютого 2015 р.) – застосовано адаптовані принципи соціоінженерної діяльності до облікового процесу, методики проведення реінжинірингу інформаційної системи підприємства та організації розвинутої інформаційної підтримки бізнес-процесів й управлінських рішень; здійснено організацію бухгалтерського обліку як інтелект-карти;

– спілкою підприємців Харківської області (довідка № 06/520 від 16.06.2015 р.) – впроваджено концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління з її апробацією під час проведення консультацій, семінарів, круглих столів, на заняттях для бухгалтерів, керівників, спеціалістів, приватних підприємців;

– Територіальним відділенням Всеукраїнської громадської організації «Асоціація платників податків України» в Тернопільській області (довідка № 546/89-8 від 03.06.2015 р.) – використано: методологічні засади бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з відображенням витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; методологічний інструментарій оцінки ефективності інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

– Єгипетським земляцтвом (довідка № 33/64-2 від 10.09.2015 р.) – апробовано концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Отримані практичні результати дослідження пройшли апробацію та впроваджені в практику діяльності вітчизняних і зарубіжних суб'єктів господарювання, зокрема:

– ТОВ «Веста МК» (довідка № 06-34/02 від 06.02.2015 р.) – використано методичний підхід до розрахунку сукупного ризику в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством;

– ТОВ «Рутнет» (довідка № 2015319-1 від 19 березня 2015 р.) – здійснено розширення робочого плану рахунків із виділенням аналітичних субрахунків для обліку витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, складання звіту про обсяг і структуру витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

– ТОВ «Паріс» (довідка № 05/15 від 10 березня 2015 р.) – застосовано технології формування й оновлення бази даних обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

– ТОВ Фірма «Констракшн груп інтернешнл» (довідка № 07/265-33 від 08.07.2015 р.) – впроваджено класифікацію витрат за етапами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління; використано методологічні засади бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних із відображенням витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління; апробовано модифіковані принципи організації обліково-аналітичного забезпечення управління;

– ТОВ Інвестиційно-консалтингова компанія «Professional Consulting» (довідка № 334-67/55 від 12.08.2015 р.) – застосовано методологічний інструментарій для оцінки ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством;

– ООО DaMarauto (м. Рига, Латвійська Республіка) (довідка № 15/01-С від 17 березня 2015 р.) – впроваджено концепцію поліваріантного бухгалтерського обліку;

– ТОВ Аудиторська фірма «Галичина-аудитсервіс» (довідка № 16/60-47 від 22 квітня 2015 р.) – інновативно розвинуто елементи методу бухгалтерського обліку; застосовано рахунки синтетичного й аналітичного обліку для спостереження та оперативного контролю операцій, пов'язаних із формуванням, обслуговуванням, розвитком і реалізацією обліково-аналітичного забезпечення управління; впроваджено звіт про обсяг і структуру витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Результати дисертаційної роботи впроваджено у навчальний процес вітчизняних і зарубіжних навчальних закладів, зокрема: удосконалено методичне забезпечення дисциплін «Організація обліку», «Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті», «Управлінський облік» в організації навчального процесу Харківського державного університету харчування та торгівлі (акт впровадження від 20 травня 2015 р.); пропозиції щодо удосконалення навчально-методичного забезпечення дисциплін «Програмування економічних задач», «Організація баз даних», «Алгоритми та методи обчислень», «Програмування», «Технології проектування комп'ютерних систем» використано в навчальному процесі при підготовці фахівців за спеціальностями «Консолідована інформація», «Комп'ютерні системи та мережі», «Системне програмування», «Управління інформаційною безпекою» Кіровоградського національного технічного університету (довідка № 17-36/21-783 від 23.04.2015 р.); використано в процесі організації лекційних, практичних і семінарських занять, підготовки навчально-методичних комплексів для дисциплін «Аудит», «Технологія автоматизованої обробки обліково-аналітичної інформації», «Бухгалтерський облік» (Білоруський державний економічний університет, м. Мінськ, Республіка Білорусь) (довідка від 21.04.2015 р.); навчально-методичне забезпечення дисциплін «Бухгалтерський облік», «Фінансова бухгалтерія», «Аудит і ревізія» (навчальний процес Бухгалтерсько-фінансового коледжу, м. Рига, Латвійська Республіка) (довідка № 14/05-А від 25 березня 2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є результатом самостійно виконаного наукового дослідження. Усі наукові висновки, розробки та пропозиції, що містяться в дисертації, отримано автором особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано ідеї та пропозиції, які є результатом власних досліджень здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні результати досліджень оприлюднено на 34 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, що відображено в публікаціях [36–69].

Публікації. Результати дисертаційної роботи опубліковано в 69 наукових працях, серед яких: дві одноосібні монографії (загальним обсягом 39,1 друк. арк.), дві монографії у співавторстві (загальним обсягом 29,15 друк. арк., де особисто здобувачеві належить 8,2 друк. арк.), дві колективні монографії (загальним обсягом

60,88 друк. арк., де особисто здобувачеві належить 1,23 друк. арк.), 27 статей у наукових фахових виданнях (загальним обсягом 13,8 друк. арк., де особисто здобувачеві належить 12,25 друк. арк.), із них 6 – в зарубіжних виданнях, 11 – у виданнях, внесених до наукометричних каталогів і баз даних; 2 статті в інших наукових виданнях (загальним обсягом 0,75 друк. арк.), 34 тези доповідей на наукових конференціях (загальним обсягом 6,98 друк. арк., де особисто здобувачеві належить 6,27 друк. арк.). Загальний обсяг публікацій становить 150,66 друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 67,8 друк. арк. Публікації повною мірою відображають основні результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст дисертації викладено на 396 сторінках друкованого тексту. Дисертація містить 23 таблиці та 76 рисунків, розміщених на 49 сторінках, 24 додатки на 89 сторінках. Список використаних джерел налічує 461 найменування і розміщений на 52 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, розкрито значущість дослідження для розвитку науки і практики, відображено зв'язок теми дисертації з науковими програмами та планами, визначено мету і завдання дослідження, сформульовано об'єкт, предмет, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, подано інформацію щодо апробації й вказано особистий внесок здобувача.

У розділі 1 **«Теоретичні аспекти інноватизації розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством»** досліджено генезис обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах становлення інформаційної економіки в Україні; розглянуто стан і перспективи модифікації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; визначено вихідні передумови імплементації технологічних та інтелектуальних нововведень при організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; розроблено концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується сукупністю змін, які пов'язані з комунікаційним феноменом світового інформаційного простору, генерацією та поширенням науково-інтелектуальних рішень, впровадженням нових технологій. Під впливом технологічної трансформації економіки підвищуються вимоги до обліково-аналітичної інформації, яка реалізується в управлінських рішеннях, сприяючи розвитку діяльності підприємства.

«Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством» є складною понятійною категорією, в якій явища, процеси, зразки, умови й обмеження у формуванні обліково-аналітичної інформації охоплюють функціональні можливості інформаційно-комунікаційних технологій, що актуалізовані через імплементацію інтелектуальних рішень. На підставі проведеного дослідження наукових позицій і рекомендацій щодо визначення поняття «обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством» у роботі обґрунтовано таке його трактування: обліково-

аналітичне забезпечення управління підприємством – це інновативно розвинута система формування обліково-аналітичної інформації на підставі теоретико-методологічної бази бухгалтерського обліку й аналізу, економіко-правових знань і професійного судження, що характеризує внутрішній стан підприємства та його зв'язки із зовнішнім середовищем, є результатом використання знань, досвіду і компетенцій фахівців з їх індивідуальним сприйняттям інформації, обробка, передача та зберігання якої здійснюються на основі технологічних нововведень. Авторське визначення обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством сформульовано на підставі розвитку сучасної позиції науковців щодо актуалізації бухгалтерського обліку й аналізу, які виступають складовою інформаційної системи, модернізованим середовищем для формування, інтерпретації та підвищення якості обліково-аналітичної інформації, анонсуючи таким чином нові можливості для розвитку діяльності суб'єкта господарювання в умовах інформаційної економіки. Виходячи з модифікації змістовного наповнення поняття «обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством», закладено основу для розвитку теоретичної та організаційної бази методичних підходів до облікового й аналітичного процесів під час формування управлінської інформації. Таким чином, суб'єкт господарювання може оцінювати не лише результати діяльності, а й сформовану бізнес-модель, обрану стратегію і розроблені управлінські проекти, об'єктивно аналізувати їх ефективність з урахуванням чинників і причин впливу зовнішнього середовища.

У контексті розвитку соціально-економічної парадигми, підпорядкованої становленню інформаційної економіки, здійснюється модифікація обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, виходячи з впровадження в процеси обробки, передачі та зберігання інформації технологічних рішень і науково-інтелектуальних ресурсів. Інформатизація та інтелектуалізація виявляють свій вплив у розвитку соціально-економічної парадигми, яка характеризується зміцненням взаємозв'язків і поглибленням взаємозалежностей між економічними, соціальними та екологічними системами. Інноваційний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством посідає ключове місце у процесі становлення нового інформаційного підходу в розвитку економічних відносин. Відтворення основних векторів і характеру модифікації економічних систем є базовим інструментом економічного розвитку, досягнення чого неможливе без формування й поширення обліково-аналітичної інформації, що вимагає від суб'єкта господарювання організації обліково-аналітичного забезпечення управління, адекватного умовам і чинникам розвитку інформаційної економіки та глобального інформаційно-комунікаційного простору.

Сучасний стан обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством характеризується невідповідністю вимогам розвитку господарської діяльності, що відбувається в умовах становлення інформаційної економіки. Проте, як показали дослідження, в Україні відбувається зростання рейтингу серед країн світу за глобальним інноваційним індексом (табл. 1). На досягнення отриманого результату позитивно вплинув розвиток інститутів (здобувши 5 позицій у порівнянні з 2014 р.), людського капіталу і досліджень (на 9 позицій більше, ніж у 2014 р.), бізнесу (здобувши 5 позицій у порівнянні з 2014 р.). Упродовж останніх 4 років спостерігається стійкість позиції України за рівнем глобального інноваційного індексу за показниками людського капіталу та досліджень, розвитку знань і технологій.

Динаміка складових глобального інноваційного індексу України за 2011–2015 рр.

Складові інноваційного потенціалу	2011		2012		2013		2014		2015	
	бал	місце	бал	місце	бал	місце	бал	місце	бал	місце
Глобальний інноваційний індекс	35,01	60 зі 125	36,1	63 зі 141	35,78	71 зі 142	36,3	63 зі 143	36,45	64 зі 141
<i>Інноваційний вхідний підіндекс</i>	39,59	67	38,0	78	37,91	83	38,2	88	39,06	84
Інститути	51,0	103	40,0	117	51,4	105	52,9	103	52,2	98
Людський капітал і дослідження	44,3	40	42,2	48	37,9	44	36,6	45	40,4	36
Інфраструктура	21,5	101	27,1	98	26,0	91	27,1	107	26,3	112
Розвиток внутрішнього ринку	39,6	64	38,7	68	44,0	82	45,1	90	43,9	89
Розвиток бізнесу	41,5	45	42,3	51	30,2	79	29,1	87	32,4	78
<i>Інноваційний вихідний підіндекс</i>	30,42	52	34,2	47	33,65	58	34,4	46	33,85	47
Розвиток знань і технологій	29,9	40	39,2	30	32,0	45	38,2	32	36,4	34
Результати креативної діяльності	31,0	70	29,2	83	35,3	81	30,6	77	31,3	75
<i>Індекс ефективності інновацій</i>	0,77	40	0,9	14	0,9	31	0,9	14	0,9	15

Розвиток діяльності підприємства супроводжується модифікацією управлінської концепції з організацією різних рівнів інформаційно-комунікаційних зв'язків як єдиного цілого, актуалізуючи практику обліку в інформаційній ефективності звітності для внутрішніх та зовнішніх користувачів. В основі розвитку облікової теорії лежить взаємодія різних концептуальних, управлінських і позитивістських теорій, які вплинули на інтеграцію внутрішніх процесів розвитку бухгалтерського обліку. Концептуальні зміни супроводжуються відкриттям нових об'єктів дослідження, якими є інформація, технології, науково-інтелектуальні ресурси, що об'єктивно визнані повноцінними чинниками розвитку сучасного суспільства й модернізації економіки. Виходячи з потреби модернізації теоретичної основи обліку для його практичного розвитку, запропоновано концепцію поліваріантного обліку, що є продовженням ідеї адаптації облікової інформації до сучасних запитів різних користувачів. Концепція поліваріантного обліку базується на попередніх дослідженнях науковців, якими визначено новий масштаб бухгалтерського обліку як практики, науки, баланс в якому коливається між нормативною та персоналістичною теоріями, узгоджуючи правила формальних і неформальних інститутів, які регулюють процеси обробки, передачі та зберігання інформації. Поліваріантність бухгалтерського обліку є виявленням як інновативного розвитку облікової системи, так і інформаційної системи в цілому. Вона орієнтована на формування розвинутого комплексу економічної інформації, що використовується фахівцем для прийняття рішень через призму його фахових компетенцій, знань, досвіду, креативності та з урахуванням характеристик й ознак бізнес-моделі підприємства.

У дослідженнях теоретико-організаційних і методологічних аспектів обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством на етапі інновативного розвитку економіки акцент зроблено на імплементації нових технологічних і науково-інтелектуальних рішень як домінанти розвитку діяльності суб'єкта господарювання. Інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством базується на впровадженні технологічних розробок та асоціативному мисленні, за результатами яких створюються найкращі умови (відповідно до зміни парадигми розвитку економіки) для підвищення ефективності обліково-аналітичної інформації при управлінні та прийнятті рішень.

У запропонованій концепції інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством передбачається модифікація обліку й аналізу на основі теоретичних та організаційних засад концепцій управління («Kaizen», «Lean»), урахування впливу соціальної інженерії, проведення І-інжинірингу, реконструкції облікових принципів, що реалізується при вирішенні інформаційної та управлінської дилем відповідно до стилю управління підприємством (рис. 1).

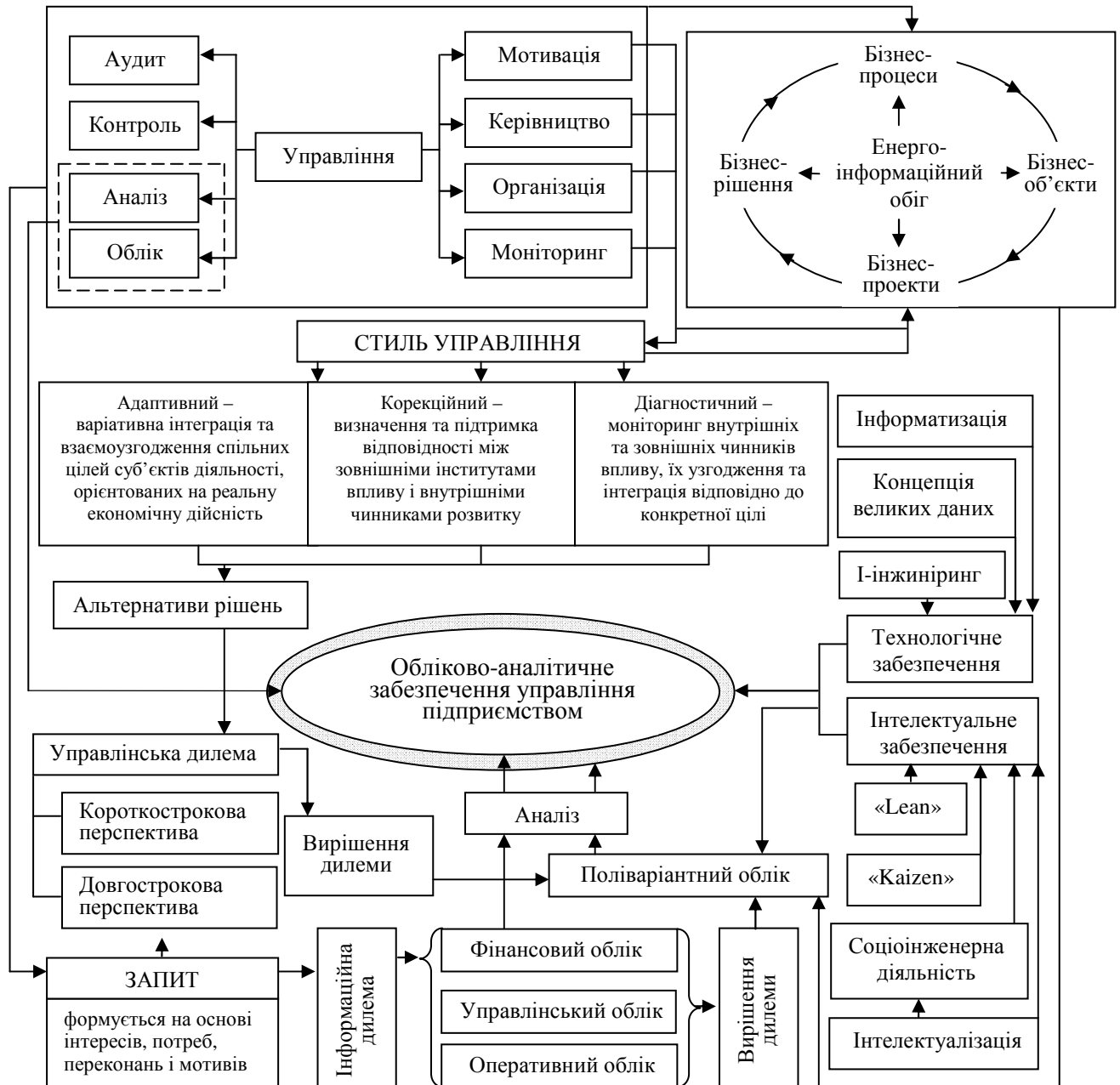

Рис. 1. Концепція інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Реалізація концепції інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством передбачає досягнення пластичності (оперативної адаптації до умов, явищ і обставин, що змінюються) облікового й аналітичного процесів, забезпеченої комп'ютерними технологіями та розширенням інтелектуального потенціалу з метою формування необхідного й достатнього обсягу обліково-аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень.

У розділі 2 «Інституціональна основа інновативного розвитку облікового забезпечення управління підприємством» проаналізовано чинники інституціонального підходу до організації облікового забезпечення управління підприємством; розвинуто методологічні та організаційні засади облікового забезпечення управління підприємством; розкрито суть і стратегію інформатизації облікового забезпечення управління підприємством; окреслено теоретичні аспекти інтелектуалізації облікового забезпечення управління підприємством.

В умовах становлення інформаційної парадигми розвитку економіки облікове забезпечення управління підприємством базується на розвинутій інституціональній матриці, що включає модернізовані домінуючі інститути й нові інститути, що стають базовими в інформаційному, технічному, технологічному, нормативно-методологічному та професійному забезпеченні підсистем управління підприємством. Траєкторія розвитку формальних і неформальних інститутів визначається на підставі загальних тенденцій змін умов бізнесу, активізації глобалізаційних процесів, інформатизації та пріоритетності інтелектуальних рішень, комбінація яких являє собою індивідуальний напрям модифікації облікового забезпечення управління підприємством, що є частиною розвитку теорії і методології бухгалтерського обліку.

Організація обліку підпорядковується чинникам й умовам розвитку інституціонального середовища, технологічного потенціалу та динаміці професійного забезпечення, що в сукупності є основою для прийняття управлінських рішень, розвитку бізнесу й економіки в цілому. При організації обліку керуються її альтернативними варіантами, що включають інституціональне забезпечення, кадровий потенціал або превалювання технологічного забезпечення облікового процесу. Це формування інформаційного мікросередовища із генеруванням управлінських даних і комунікаційних зв'язків двовимірного характеру (всередині та ззовні), з інтеграцією облікових показників в окреслених інформаційних межах, що залежать від правил формальних інститутів, визначених базовими для організації інформаційного середовища підприємства.

Необхідність підвищення ефективності процесу управління та досягнення вищого рівня управлінських рішень відповідно до впливу умов і чинників становлення інформаційної економіки зумовила необхідність модифікації первинного спостереження, вартісного вимірювання, поточного групування, підсумкового узагальнення, в основі яких лежить метод бухгалтерського обліку. Елементи методу бухгалтерського обліку не набувають кардинальних змін, а актуалізуються в частині суті й форми, що пов'язано з ознаками і властивостями інноватизації. Актуалізація елементів методу бухгалтерського обліку передбачає досягнення нової якості облікового процесу, імплементуючи функціональні можливості інформаційно-комунікаційних технологій та інтелектуальних рішень при модифікації бази знань (бази даних і бази правил), початком чого є розроблення облікової політики суб'єкта господарювання з виходом через обробку інформації на складання звітності, в чому не лише закладено візуалізацію результатів діяльності підприємства, а й відображено облікові рішення. Нового значення для прийняття рішень набуває облікова інформація, оскільки вона охоплює різні альтернативи розвитку підприємства відповідно до умов господарювання, властивих інформаційній економіці.

В обліковому процесі задіяно інформацію про різні об'єкти обліку, серед яких немає прямого відображення витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Останнє є важливим чинником розвитку діяльності суб'єкта господарювання, тому потребує відповідної політики управління, для чого слід налагодити контроль за такими витратами через включення їх в обліковий процес. Витрати пропонуємо класифікувати за етапами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що характеризує його якісне та кількісне нарощення, сприяє систематизації інформації в необхідних аналітичних розрізах, забезпечує розвиток методології та організації бухгалтерського обліку, підвищення аналітичності бухгалтерських рахунків і складання звітності.

Пропозиція класифікувати витрати за формуванням, обслуговуванням, розвитком і реалізацією обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, виходячи з професійного, програмно-технологічного та апаратно-технічного забезпечення, потребує їх упорядкування на рахунках бухгалтерського обліку, для чого запропоновано підвищити аналітичність за ними. Для відображення таких витрат не призначені окремі рахунки, хоча інформація опосередковано наводиться на рахунках у складі необоротних активів, оборотних активів, розрахунків тощо. Посилення аналітичності інформації щодо формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління сприятиме коригуванню його кількісних та якісних параметрів, зниженню сукупних витрат і підвищенню продуктивності інформації для прийняття рішень, оскільки доступними стають відомості про стан і структуру цих витрат, що дозволить контролювати й оперативно вносити коригування і переглядати статті витрат, виходячи з їх економічної та корпоративної доцільності для розвитку діяльності суб'єкта господарювання.

Для зручності ознайомлення користувачів з інформацією про витрати на програмно-технологічне, апаратно-технічне та професійне забезпечення, понесені з метою формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, запропоновано відомості обліку таких витрат для підвищення ефективності контролю й управління ними. Інформація таких відомостей є підґрунтям для складання звіту про обсяг і структуру витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (ОАУЗП) у системі внутрішньої звітності суб'єкта господарювання, орієнтованої на задоволення запитів внутрішніх користувачів щодо його стану і розвитку (табл. 2).

На підставі інформації, поданої у звіті, користувачі можуть сформулювати об'єктивні висновки щодо рівня продуктивності витрат у цілому та складових зокрема. Розкриття інформації про витрати на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством сприяє адаптуванню бухгалтерського обліку та процесу управління до реалій навколишнього світу в умовах інноватизації розвитку економічних систем, виходячи з генерування й впровадження технологічних рішень і науково-інтелектуальних проектів в економіці.

**Звіт про обсяг і структуру витрат на формування, обслуговування,
розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління
у ТОВ «Рутнет», грн**

№ з/п	Показник	Формування ОАУЗП	Обслуговування ОАУЗП	Розвиток ОАУЗП	Реалізація ОАУЗП
<i>Витрати на професійне забезпечення</i>					
1	<i>Професійне забезпечення усього, в т. ч.:</i>	597135	41285	41285	30635
1.1	основна заробітна плата	528000	–	–	–
1.2	преміальні виплати	38500	6000	6000	–
1.3	мотиваційні виплати	23760	23760	23760	23760
1.4	витрати на підвищення рівня професійних знань	– ¹	4650	4650	–
1.5	соціальний пакет	6875	6875	6875	6875
<i>Витрати на програмно-технологічне забезпечення</i>					
2	<i>Програмно-технологічне забезпечення усього, в т. ч.:</i>	8900	1950	2510	1000
2.1	клієнтська ліцензія на програмне забезпечення	4500	800	1200	500
2.2	амортизація	2200	300	560	300
2.3	оренда програмних сервісів	1500	650	450	100
2.4	витрати на управління базами даних	700	200	300	100
<i>Витрати на апаратно-технічне та комунікаційне забезпечення</i>					
3	<i>Апаратно-технічне та комунікаційне забезпечення усього, в т. ч.:</i>	22500	5300	3500	1300
3.1	серверне, системне, апаратне та комунікаційне забезпечення	7700	1500	1800	600
3.2	амортизація	1500	1000	1000	300
3.3	обладнання робочих місць	12000	2000	–	–
3.4	оренда виділених ліній і каналів зв'язку	500	300	300	200
3.5	витрати на комунікаційні лінії та корпоративні мережі	800	500	400	200
Разом		628535	48535	47295	32935

¹Витрати не здійснювались.

Сукупні витрати				Коефіцієнт професійної компетенції	Коефіцієнт технічної компетенції	Коефіцієнт технологічної компетенції	Коефіцієнт контролю якості інформації
Витрати на формування ОАУЗП	Витрати на обслуговування ОАУЗП	Витрати на розвиток ОАУЗП	Витрати на використання ОАУЗП				
628535	48535	47295	32935	13,4	0,794	1,0	0,448

Підвищення оперативності формування облікової інформації для своєчасного прийняття рішень зумовлює необхідність використання в обліковому процесі інтелектуальних рішень, які забезпечують контроль якості та обсягу інформації. Інтелектуалізація облікового забезпечення управління підприємством проявляється в підвищенні якісних характеристик не лише облікової інформації, а й рішень для конкретного користувача, що передбачає актуалізацію процесів обробки, передачі та зберігання даних. Таким чином, здійснюється перехід на модульне формування облікової інформації, що відповідає запитам конкретних користувачів, а не загальної їх кількості.

У розділі 3 «Інновативний розвиток аналітичного забезпечення управління підприємством» розкрито теоретичні, організаційні, методичні аспекти моделювання аналітичного забезпечення управління в умовах інноватизації інформаційних систем; розглянуто організаційну основу аналітичного забезпечення управління підприємством; проведено аналіз і контроль кількісних та якісних параметрів обліково-аналітичної інформації при управлінні підприємством; оцінено ризики в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством.

У процесі моделювання аналітичного забезпечення управлінського рішення його оригінал трансформується у самостійний об'єкт, в якому враховано характеристики провадження діяльності в реальному часі. Інновативний розвиток аналітичного забезпечення управління реалізується через формування його інформаційної моделі, в якій мають бути враховані нормативно-правові вимоги, методологічні та організаційні засади, технологічне і технічне забезпечення аналітичного процесу. Інформаційне моделювання розвинуто на базі моделювання управлінської системи через комплекс організаційних, методологічних і технологічних аспектів, покладених в основу аналітичного забезпечення управління.

Організація аналітичного забезпечення управління підприємством здійснюється, виходячи з концепції управління життєвим циклом інформації із характерними стадіями обслуговування, розвитку, найвищої точки ефективності, стагнації і зниження сукупного позитивного результату при прийнятті рішень та виконанні завдань. Аналітичне забезпечення управління підприємством здійснюється відповідно до розроблених стратегій, які включають комплекс рішень, проектів, сценаріїв залучення, обслуговування й розвитку інформації з використанням технологічних і комунікаційних рішень. Стратегії аналітичного забезпечення управління підприємством побудовані на підставі інтеграції ключових чинників розвитку діяльності суб'єкта господарювання на кожному етапі імпорту й обробки інформації. Впровадження змін є мотивацією розвитку та має імперативний характер при розробленні варіантів рішень щодо формування інформації. Діаграмі побудови інформаційних потоків системи управління не властивий статичний характер, оскільки динамічно змінюються взаємозв'язки, визначаються нові пріоритети, залучаються додаткові джерела, модифікуються правила і принципи. Таким чином, аналітичне забезпечення управління розвивається відповідно до політики управління змінами, обумовленими необхідністю активізації діяльності суб'єкта господарювання в умовах інформаційної економіки.

Результат діяльності підприємства прямо залежить від політики управління інформацією, розробленої моделі інформаційного середовища та рівня витрат, понесених на етапах формування, обслуговування, розвитку і реалізації обліково-аналітичної інформації. Реальний результат діяльності підприємства можна оцінити на підставі комплексу інформації, що впливає на управлінські рішення, які є основою бізнес-процесів.

Відповідно до особливості обліково-аналітичного забезпечення управління набуває нових рис оцінка його ефективності, виходячи із застосування запропонованої системи коефіцієнтів для оцінки ефективності апаратно-технічного, комунікаційного, програмно-технологічного та професійного забезпечення під час формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (табл. 3).

Система коефіцієнтів для оцінки ефективності формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

№ з/п	Коефіцієнти	Розрахунок
1	Сукупний коефіцієнт інформаційної компетенції (IK_c)	$IK_c = \sqrt[3]{K_{pc} \times K_{tc} \times K_{tgc}}$
	Коефіцієнт професійної компетенції (K_{pc})	$K_{pc} = \sqrt[3]{K_{pk} \times K_{pe} \times K_{pq}}$, де K_{pk} – коефіцієнт професійних знань; K_{pe} – коефіцієнт професійного досвіду, що встановлюється для працюючих за фахом працівників; K_{pq} – коефіцієнт професійної кваліфікації
	Коефіцієнт технічної компетенції (K_{tc})	$K_{tc} = \sqrt[3]{K_{htc} \times K_{cs} \times K_{pte}}$, де K_{htc} – коефіцієнт апаратно-технічного забезпечення; K_{cs} – коефіцієнт комунікаційного забезпечення; K_{pte} – коефіцієнт працездатності технічного оснащення
	Коефіцієнт технологічної компетенції (K_{tgc})	$K_{tgc} = \sqrt[2]{K_s \times K_{ts}}$, де K_s – коефіцієнт програмного забезпечення; K_{ts} – коефіцієнт технологічних сервісів (оренда програмного забезпечення, «хмарні» сервіси)
2	Коефіцієнт ключових компетенцій (K_{cc})	$K_{cc} = \sqrt[4]{K_{bc} \times K_{mc} \times K_{cpr} \times K_{sp}}$, де K_{bc} – коефіцієнт ділової культури, що визначається відповідно до позиціонування підприємства в зовнішньому середовищі та відносин з контрагентами; K_{mc} – коефіцієнт культури управління; K_{cpr} – коефіцієнт культури професійних відносин; K_{sp} – коефіцієнт соціальної політики
3	Коефіцієнт контролю якості інформації (K_{qci})	$K_{qci} = \sqrt[3]{K_{ri} \times K_{ip} \times K_{ie}}$, де K_{ri} – коефіцієнт релевантної інформації; K_{ip} – коефіцієнт інформаційного потенціалу; K_{ie} – коефіцієнт інформаційного еквівалента
4	Коефіцієнт інформативності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (I_{AAP})	$I_{AAP} = \sqrt[3]{A_{AAI} \times P_{AAI} \times R_{AAI}}$, де A_{AAI} – доступність обліково-аналітичної інформації; P_{AAI} – змістовність обліково-аналітичної інформації; R_{AAI} – репрезентативність обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Запропонована система коефіцієнтів (див. табл. 3) базується на розрахунку продуктивності апаратно-технічного, комунікаційного, програмно-технологічного та професійного забезпечення формування обліково-аналітичної інформації, затребуваної для прийняття управлінських рішень. Внесену пропозицію щодо оцінювання ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління апробовано у діяльності вітчизняних підприємств (табл. 4), сприяючи системному та комплексному дослідженню чинників, кількісному вимірюванню їхнього впливу на показник продуктивності обліково-аналітичного забезпечення управління. Володіння такою інформацією передбачає виявлення резервів і розроблення заходів для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління через оптимізацію та результативне використання апаратно-технічного, комунікаційного, програмно-технологічного та професійного забезпечення.

**Оцінка ефективності формування, обслуговування, розвитку та реалізації
обліково-аналітичного забезпечення управління на досліджених підприємствах**

Коефіцієнти	ТОВ «Рутнет»	ТОВ «Паріс»	ТОВ «Веста МК»	ТОВ Фірма «Констракшн груп інтернешнл»	ТОВ Інвестиційно- консалтингова компанія «Professional Consulting»
Сукупний коефіцієнт інформаційної компетенції (I_{Kc})	2,2	1,2	2,62	3,56	3,95
Коефіцієнт професійної компетенції (K_{pc})	13,4	12,5	12,81	15,77	17,5
Коефіцієнт технічної компетенції (K_{tc})	0,794	0,63	1,145	1,651	1,817
Коефіцієнт технологічної компетенції (K_{tgc})	1,0	1,0	1,223	1,732	1,936
Коефіцієнт ключових компетенцій (K_{cc})	0,821	0,774	0,894	1,044	1,115
Коефіцієнт контролю якості інформації (K_{qci})	0,448	0,262	0,342	0,404	0,476
Коефіцієнт інформативності обліково-аналітичного забезпечення управління (I_{AAP})	0,81	0,8	0,75	0,86	0,87

Отримані результати є наслідком реалізації політики управління підприємством, що включає сценарій модифікації його інформаційного середовища та рівень інтенсивності імплементації технологічних рішень і науково-інтелектуальних ресурсів. Найвищі показники ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством мають ТОВ Фірма «Констракшн груп інтернешнл» і ТОВ Інвестиційно-консалтингова компанія «Professional Consulting», оскільки вони слідують тенденціям змін і перетворень, що властиві зовнішньому середовищу. Задовільним є результат оцінки обліково-аналітичного забезпечення управління ТОВ «Рутнет», ТОВ «Веста МК», якими запроваджено зміни в інформаційному середовищі, проте із меншою інтенсивністю. Найнижчий показник оцінки властивий ТОВ «Паріс», оскільки підприємство орієнтується на традиційні методи, процедури, технології організації інформаційного середовища, втрачаючи можливості розкриття його потенціалу при достатньо високому рівні витрат.

Для сприяння розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління як гаранта позитивної динаміки діяльності підприємства запропоновано мінімізувати стан невизначеності та негативний вплив ризиків, виходячи з формування бази ризиків, управляючи ними на основі різних сценаріїв, розвиваючи комбінації рішень з оптимізацією ймовірного наслідку. Управління ризиками починається з їх ідентифікації. Після аналізу характерних особливостей інформаційної системи суб'єкта господарювання запропоновано визначати ризики в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством, що необхідні для розрахунку й оцінки сукупного ризику. Передбачено мінімізацію імовірності настання несприятливих подій через дефіцит інформації, надмірну її кількість у форматі, непридатному для використання в управлінні, невідповідність інформації поставленому завданню, втрату даних, асиметрію інформації, превалювання корпоративних даних, неврегульованість списку адресатів (користувачів). Таким чином, підприємства отримують розгорнуту карту причин, які призвели до зниження результативності обліково-аналітичного забезпечення управління (табл. 5).

**Розрахунок сукупного ризику в обліково-аналітичному
забезпеченні управління підприємством**

Показник	ТОВ «Рутнет»	ТОВ «Паріс»	ТОВ «Веста МК»	ТОВ Фірма «Констракшн груп інтернешнл»	ТОВ Інвестиційно- консалтингова компанія «Professional Consulting»
R_t	0,0002 (низький ризик)	0,105 (середній ризик)	0,003 (низький ризик)	0,0004 (низький ризик)	0,0002 (низький ризик)
r_1	0,25	1,0	0,5	0,25	0,25
r_2	0,25	0,5	0,5	0,25	0,25
r_3	0,5	1,0	0,75	0,75	0,5
r_4	0,25	0,5	0,25	0,5	0,25
r_5	0,25	0,75	0,25	0,25	0,25
r_6	0,25	0,75	0,5	0,25	0,5
r_7	0,5	0,75	0,5	0,25	0,25

Таким чином, доступна цілісна картина сценаріїв діяльності підприємства з можливістю її оцінки в різних діапазонах вхідних змінних. Відповідно досягається більш якісне вирішення управлінських завдань, враховуючи вплив внутрішніх і зовнішніх чинників, що сприяє індивідуалізації заходів для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання в умовах інформаційної економіки.

У розділі 4 «**Інноватизація організаційно-методологічних засад розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством**» модифіковано принципи формування і розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; розкрито інновативний аспект організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; окреслено функціональне забезпечення інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством; проаналізовано ефективність інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Організація обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством підпорядкована принципам, дотримання яких є необхідною умовою нормативно-методологічного забезпечення його формування, обслуговування, розвитку та реалізації. На підставі запозичення базових постулатів концепцій управління, перепроєктування інформаційних процесів, теоретичних аспектів інноватизації здійснено модифікацію та актуалізацію принципів організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (табл. 6), відмітною рисою яких є сприяння повному задоволенню запитів цільової групи користувачів з ефективною реалізацією обліково-аналітичної інформації в управлінських рішеннях.

Таблиця 6

**Модифіковані та актуалізовані принципи організації обліково-аналітичного
забезпечення управління підприємством**

Концепція управління	Принцип
«Kaizen» «Lean»	Пріоритетність (цінність) запитів користувачів; мінімізація інформаційних втрат (усунення інформаційної асиметрії та нерелевантної інформації)
Реінжиніринг	Співмірність, синхронізація, оперативний доступ, часова рівномірність, обґрунтована автоматизація, адаптивність, корпоративна захищеність
Інноватизація	Пріоритетність керуючого розуму, мінімізація технологічної асиметрії, превалювання професійного судження в процесах обробки, передачі та зберігання інформації

Внесені пропозиції спрямовані на поширення тейлоризації (зробити на замовлення) у формуванні й обслуговуванні обліково-аналітичного забезпечення управління. Принципи, наведені в табл. 6, імплементовані в організацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством з їх повною адаптацією до процесів обробки, передачі та зберігання обліково-аналітичної інформації. Це формування та постійне відтворення в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством ключових обмежень, орієнтованих на генерування інформації, що сприяє поліваріантності рішень і сценаріїв розвитку.

Формування, обслуговування, розвиток, реалізація обліково-аналітичного забезпечення управління здійснюються відповідно до сформованої його моделі, в якій згруповано ознаки і характеристики процесів обробки, передачі та зберігання даних, що підтримуються програмними продуктами, комунікаційними рішеннями й інтелектуальними розробками. Виходячи з необхідності превалювання професійного судження при формуванні обліково-аналітичної інформації, розроблено поведінкову комплексну модель обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством (рис. 2), що є новим рівнем організації облікового й аналітичного процесів, внаслідок чого формується база обліково-аналітичних даних, оновлення якої здійснюється відповідно до часового контексту діяльності суб'єкта господарювання.

Реалізація поведінкової комплексної моделі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством сприяє актуалізації організаційних, технологічних, методологічних, інформаційно-комунікаційних і ділових процесів як окремих комплексів забезпечення діяльності та розвитку суб'єкта господарювання із реалізацією інтелектуальних і технологічних рішень, розроблених для підвищення ефективності обробки, передачі та зберігання інформації.

Підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством можливе при складанні індивідуальних комбінацій методів, принципів, процедур його формування, виходячи із цілей діяльності суб'єкта господарювання, впливу умов зовнішнього середовища. Суть запропонованого комбінаційного підходу до організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством полягає в розвитку системного підходу і створенні бази для реалізації синергетичного підходу в поєднанні облікового й аналітичного процесів відповідно до запитів користувачів і потреб управління. Комбінаційний підхід передбачає адаптування обліково-аналітичного забезпечення управління до змін, їх узгодження зі стратегією розвитку підприємства й рисами інформаційної економіки, що сприяє формуванню відомостей для управління, враховуючи індивідуальність запитів користувачів.

З метою інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством запропоновано його організацію здійснювати шляхом складання інтелект-карти BRIEF як плану його обслуговування, координації та оптимізації відповідно до індивідуальності бізнес-моделі, характеристики діяльності суб'єкта господарювання, організованого обліку й аналізу. Апробація складання інтелект-карти BRIEF при організації обліково-аналітичного забезпечення управління дозволила забезпечити індивідуальність процесу формування обліково-аналітичної інформації відповідно до стратегії розвитку підприємства і впливу чинників зовнішнього середовища. Таким чином, запропоновано інформаційний інструмент прийняття рішень, який не потребує додаткового часу на опрацювання, а є готовим варіантом формування інформації для управління підприємством.

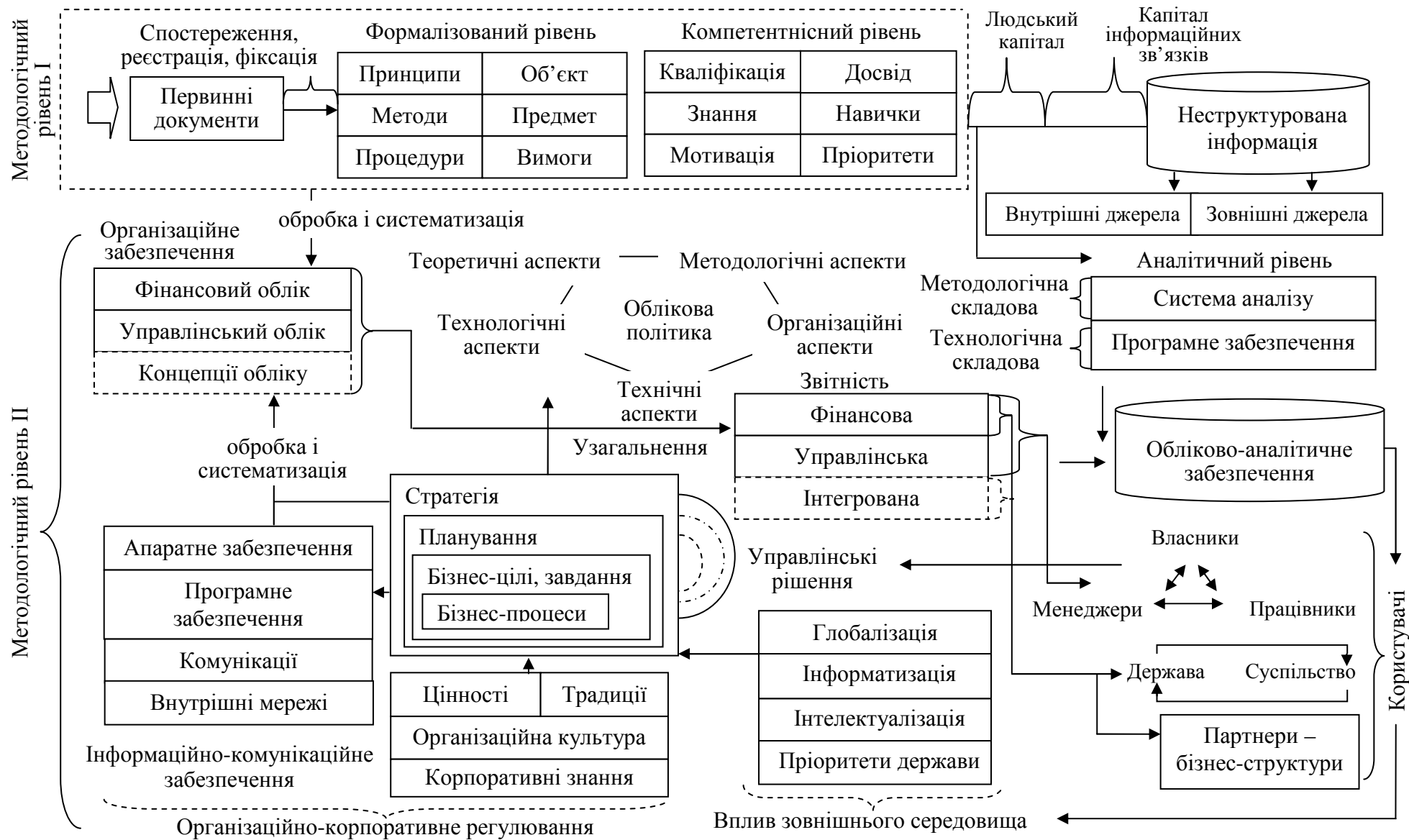

Рис. 2. Поведінкова комплексна модель обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством

Разом зі стрімким накопиченням інформації швидкими темпами розвиваються технології аналізу даних. Організація інформації із використанням системи великих даних (Big Data) здійснюється для підвищення її продуктивності, збільшення аналітичності та суттєвого скорочення часу без втрати якісних показників. Застосування системи великих даних є потенційно ефективним інструментом у підвищенні аналітичності інформації через її сегментацію, що стимулює динаміку обліково-аналітичних процесів у забезпеченні поліваріантності та гнучкості сценаріїв управління при реалізації прийнятих рішень. Це новостворені конкурентоспроможні технології формування умов для обслуговування обліково-аналітичної інформації, актуалізуючи процеси обробки, передачі та зберігання даних з виходом на якісно новий рівень розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством.

Таким чином, інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління затребуваний для підвищення ефективності інформаційної діяльності підприємства, формування рішень і розробки управлінських проектів, якими передбачено постійне вдосконалення діяльності суб'єкта господарювання та розширення його ключових компетенцій. Модифіковане обліково-аналітичне забезпечення управління сприяє ефективності розвитку підприємства. Обліково-аналітичне забезпечення управління є основою для розвитку багатовекторних зв'язків різних груп користувачів, що реалізують його в управлінських рішеннях, які становлять основу активізації зовнішнього економічного середовища в цілому.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне дослідження й вирішено наукову проблему відповідності методологічних та організаційних засад обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством теоретико-методичним аспектам інноватизації розвитку економічних та інформаційних систем через розробку пропозицій щодо удосконалення формування, обслуговування та реалізації обліково-аналітичної інформації із підвищенням рівня ефективності її використання при управлінні підприємством. Найбільш вагомими результатами, що характеризують наукову новизну й особистий внесок автора, полягають у такому:

1. Суть обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством визначається широким термінологічно-категоріальним апаратом, який дозволяє уточнити зміст цього поняття в реаліях розвитку інформаційної економіки, інтенсивності процесів глобалізації та інноватизації при становленні суспільства, заснованого на технологіях, комунікаціях, знаннях, інформації. Опрацювання змістовного наповнення суті обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством уможливило обґрунтування його нових ознак, обумовлених генерацією й поширенням технологічних та інтелектуальних нововведень у процесах обробки, передачі та зберігання інформації, що, в свою чергу, сприяло його визначенню як інновативно розвинутої системи формування обліково-аналітичної інформації на підставі теоретико-методологічної бази бухгалтерського обліку й аналізу, економіко-правових знань і професійного судження, що описує внутрішній стан підприємства та його зв'язки із зовнішнім середовищем, є результатом використання знань, досвіду і компетенцій фахівців з їх

індивідуальним сприйняттям інформації, обробка, передача та зберігання якої здійснюються на основі технологічних нововведень. Таке трактування стало основою розвитку організаційних і методологічних засад відображення витрат на його формування, обслуговування, розвиток і реалізацію в обліку та проведення аналізу ефективності реалізації обліково-аналітичної інформації в управлінні підприємством.

2. Відповідно до реалізації інформаційно-комунікаційних технологій і науково-інтелектуальних ресурсів при формуванні та передачі інформації обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством набуває нових ознак, властивостей і характеристик, що передбачає досягнення вищого рівня ефективності його реалізації в управлінських проектах і рішеннях. Для сприяння інновативному розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством визначено його ключові компетенції, що характеризують здатність інформаційно підтримувати обґрунтування альтернатив управлінських рішень. Це необхідна умова безперервного процесу змін і розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління, що охоплює рівні його апаратно-технічного, комунікаційного, програмно-технологічного й професійного забезпечення, дозволяє своєчасно вносити необхідні коригування, виходячи зі змін, властивих внутрішньому та зовнішньому середовищу діяльності підприємства. Визначено індикатори інноватизації розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що спрямовані на формування нової політики управління, враховуючи індивідуальні риси бізнес-моделі та стратегії суб'єкта господарювання.

3. Останнє десятиріччя характеризується інтенсивністю пропозицій щодо модифікації концепції бухгалтерського обліку з урахуванням питань перетворень облікової теорії, її переорієнтації в площину багатоцільового складання облікової звітності. Адаптація облікової концепції до розвитку інформаційної економіки в Україні розширює межі наукового знання з точки зору вдосконалення облікового та аналітичного процесів для формування інформації з метою управління із виділенням індивідуальності запитів користувачів. Слідуючи тенденціям розвитку бухгалтерського обліку запропоновано концепцію поліваріантного обліку, що є продовженням ідеї адаптації облікової інформації до сучасних запитів різних користувачів як основи розвитку одночасно теорії і практики бухгалтерського обліку, виходячи з інтерпретації інформації на основі фахових компетенцій. Поліваріантний облік передбачає формування гнучкої обліково-аналітичної інформації, сприяючи з однаковим рівнем якості генеруванню висновків і прийняттю управлінських рішень без ризику втрати їх корисності в процесі здійснення підприємством господарської діяльності.

4. Інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством є незворотним процесом якісних перетворень в обліковому та аналітичному процесах із пропозицією користувачам економічної інформації для управління, формування якої здійснюється на основі техніко-технологічного, нормативно-методологічного, інформаційно-комунікаційного та професійного забезпечення обліку й аналізу. Сформовано концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, суть якої полягає в модифікації обліку й аналізу на основі теоретичних та організаційних засад

концепцій управління («Kaizen», «Lean»), урахування впливу соціальної інженерії, проведення І-інжинірингу, реконструкції облікових принципів, що має місце при вирішенні інформаційної та управлінської дилем відповідно до сформованого стилю управління суб'єктом господарювання. Виходячи із запропонованої концепції здійснюється розширення теоретико-організаційних і методологічних меж організації обліку й аналізу, що забезпечується комп'ютерними технологіями та розвитком інтелектуальних проектів для формування необхідного і достатнього обсягу обліково-аналітичної інформації відповідно до багатоаспектності запитів користувачів.

5. Первинне спостереження, вартісне вимірювання, поточне групування та підсумкове узагальнення здійснюються за різними об'єктами бухгалтерського обліку, серед яких не враховано складові обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що зумовлює модифікацію методологічного регулювання облікового процесу через удосконалення методологічних засад бухгалтерського обліку, здійснюючи актуалізацію елементів його методу відповідно до інтенсивності процесів інформатизації та інтелектуалізації. Це забезпечує досягнення нової якості облікового процесу із розвитком його функціональних можливостей, виходячи з імплементації інформаційно-комунікаційних технологій під час формування бази знань щодо прийняття облікових рішень, сформованих на основі фахових компетенцій.

6. Для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством при прийнятті рішень необхідно контролювати витрати на його формування, обслуговування, розвиток і реалізацію, аргументуючи економічну доцільність і визначаючи напрями їх мінімізації зі збереженням якісних параметрів інформації. Запропоновано класифікацію витрат за етапами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що сприятиме систематизації інформації, розвинувши завдяки цьому аналітичні розрізи рахунків бухгалтерського обліку. Використання запропонованої класифікації дозволяє контролювати обсяг витрат на апаратно-технічне, комунікаційне, програмно-технологічне та професійне забезпечення генерування і реалізації в рішеннях обліково-аналітичної інформації. Таким чином, досягається розширення бази обліково-аналітичних даних, в якій накопичується й оновлюється інформація щодо формування та інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення, підвищуючи, в свою чергу, інформативність системи управління підприємством.

7. Розвиток первинного спостереження передбачає підвищення рівня упорядкування інформації на рахунках бухгалтерського обліку, що потребує розширення їх аналітичності. Витрати на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством відображаються розрізнено на рахунках бухгалтерського обліку, тому складно системно виділити таку інформацію для здійснення контролю за ними й управління. Запропоновано поглибити аналітичність субрахунків бухгалтерського обліку в частині відображення витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління, що сприятиме деталізації, координації та контролю за витратами підприємства. Така деталізація необхідна, щоб знижувати сукупні витрати й підвищувати продуктивність обліково-аналітичної інформації, яка є підґрунтям для прийняття рішень.

8. Облікова звітність є інформаційно-аналітичним інструментом для різних користувачів, які на її підставі приймають рішення для забезпечення змін, що включають економічні, організаційно-управлінські та методичні нововведення. Запропоновано підвищити її інформативність за результативними показниками витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, виходячи з даних складеного звіту про його обсяг і структуру витрат. Такий підхід передбачає розширення обізнаності внутрішніх користувачів про стан і перспективи розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що реалізується при інтерпретації економічної інформації відповідно до запитів щодо оцінювання потенціалу інформаційного середовища підприємства.

9. Виходячи з імплементації теоретичних і методичних аспектів інноватизації в процесі розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, набуває нових рис оцінювання продуктивності його реалізації. Сформовано систему коефіцієнтів для оцінки ефективності інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, яка реалізується при вимірюванні результативності апаратно-технічного, комунікаційного, програмно-технологічного та професійного забезпечення під час формування обліково-аналітичної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень. Отримані показники характеризують триєдність апаратно-технічного, програмно-технологічного та професійного забезпечення і дозволяють оцінювати рівень індивідуальності обліково-аналітичного забезпечення управління в процесі розвитку підприємства. Системі коефіцієнтів властивий комбінований характер для забезпечення синхронізації облікового й аналітичного процесів у розширенні інформативності задоволення запитів користувачів.

10. Етапи формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління супроводжуються ризиками, що знижує ефективність обліково-аналітичної інформації у використанні при генеруванні та реалізації керівного впливу. Прояв ризику обумовлений певними чинниками, які можна оцінити, генеруючи інформацію про їх причини. Запропоновано інформаційну базу ризиків, що дозволяє при настанні ризикової ситуації скористатись попередньо заготовленим варіантом рішення і здійснення заходів, необхідних для підвищення ефективності обліково-аналітичної інформації. Кожен ризик має вагу, розрахунок й узагальнення якого сприяють визначенню сукупного ризику і своєчасному прийняттю рішень щодо його мінімізації. Обґрунтовано порядок розрахунку сукупного ризику в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством, що передбачає обчислення показників, на підставі яких розробляються і контролюються заходи для мінімізації та усунення причин виникнення ризиків. Це забезпечує прогнозування подій та своєчасне впровадження управлінським персоналом у процес діяльності підприємства необхідних змін.

11. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством підпорядкована принципам, які є теоретичними засадами законів, стандартів, постулатів, визначаючи загальні й індивідуальні характеристики, дотримання яких є необхідною умовою нормативно-методологічного забезпечення його формування, обслуговування, розвитку та реалізації. В роботі здійснено

модифікацію та актуалізацію принципів, які мають сприяти інновативному розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, враховуючи реформування обліку й аналізу відповідно до поширення інтелектуальних рішень і технологічних розробок у процесах обробки, передачі та зберігання інформації. Підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством через модифікацію його базових положень здійснено на основі апроксимації принципів концепцій управління «Kaizen», «Lean». Розвиваючи вже сформульовані принципи щодо організації інформаційної системи підприємства, запропоновано принципи реінжинірингу організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, дотримання яких сприяє модифікації облікового й аналітичного процесів. Запропоновано адаптувати принципи соціоінженерної діяльності до організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Зважаючи на передумови, механізми та засоби актуалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством в умовах становлення інформаційної економіки, обґрунтовано принципи інноватизації його організації. Реалізація запропонованих принципів передбачає визначення і постійне відтворення в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством ключових обмежень, орієнтованих на формування універсальної інформації, що сприяє підвищенню варіативності управлінських рішень.

12.3 метою інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством запропоновано комбінаційний підхід для його організації, суть якого полягає в складанні комбінацій методів, принципів, процедур формування обліково-аналітичного забезпечення управління, враховуючи індивідуальні характеристики діяльності підприємства. Апробація даного підходу дозволила сформулювати індивідуальні комбінації організації обліково-аналітичного забезпечення управління для досліджених у роботі підприємств. Імплементация комбінаційного підходу забезпечила максимальне врахування індивідуальних характеристик підприємств і підвищення ефективності кінцевого інформаційного результату, реалізованого в управлінських рішеннях і бізнес-процесах. Якщо розглядати інформацію як ресурс, то підприємства отримали можливість сформулювати якісну ресурсну базу з максимальним результатом від її використання з мінімізацією ризиків і стану невизначеності.

13.3 метою інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством рекомендовано його організацію здійснювати через апроксимацію теоретико-методичних засад складання інтелект-карти BRIEF, що дозволяє модифікувати обліковий та аналітичний процеси з урахуванням часового контексту діяльності підприємства, розробленої політики управління та прийнятого сценарію розвитку суб'єкта господарювання. Апробація складання карти BRIEF в організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством дозволила здійснити попередню роботу з формування обліково-аналітичної інформації за своєчасно визначеними управлінськими завданнями суб'єкта господарювання. Асоціативність при організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством сприятиме володінню інформаційним інструментарієм для прийняття рішень, який не потребує додаткового часу на опрацювання, а є готовим варіантом для використання при генеруванні релевантної інформації.

14. Формування бази обліково-аналітичної інформації запропоновано здійснювати на основі концепції великих даних (Big Data), що є новим напрямом розвитку технологій обслуговування обробки, передачі та зберігання даних. Для інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством запропоновано організувати розширену технологічну базу для облікового процесу й аналізу. Апроксимація концепції великих даних є потенційно ефективним інструментом у підвищенні аналітичності інформації через її сегментацію, що стимулює динаміку обліково-аналітичних процесів у забезпеченні поліваріантності та гнучкості сценаріїв управління при реалізації прийнятих рішень. Розширення бази обліково-аналітичної інформації дозволило розвинути її якісні параметри, виходячи з необхідності прийняття різних управлінських рішень, що передбачає володіння реальними даними, які характеризують внутрішнє та зовнішнє середовище діяльності підприємства.

15. Однією з ознак сучасного етапу розвитку інформаційної економіки є апроксимація поведінкової теорії управління, з урахуванням якої здійснено актуалізацію облікового й аналітичного процесів. Поведінковий аспект управління позначається на формуванні, обслуговуванні, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, що є одночасно метою і засобом активізації діяльності суб'єкта господарювання. Поведінка визначається та регулюється нормами, правилами, цінностями й обмеженнями, тому в основу обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством покладено модель із формуванням релевантної інформації для прийняття рішень як результату імплементації нормативно-методологічного, технологічного, технічного та професійного забезпечення з урахуванням індивідуальної траєкторії складання облікової звітності поліваріантного характеру. Відповідно до поведінкової комплексної моделі обліково-аналітичне забезпечення управління формується, виходячи з комплексних інформаційних зв'язків, які охоплюють обліковий і аналітичний процеси, завдяки чому формується база знань, оновлення якої здійснюється відповідно до часового контексту діяльності підприємства.

СПИСОК ОСНОВНИХ ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Аудит в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : монографія / Л. М. Янчева [та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2011. – 293 с. (заг. обсяг 18,8 друк. арк., особисто автору належить 3,78 друк. арк.: визначено порядок організації аудиту на основі міжнародних стандартів аудиту).

2. Бухгалтерський облік, контроль і аналіз: проблеми теорії та методології : монографія / [під заг. ред. проф. Ф. Ф. Бутинця]. – К. : НАСОА, 2013.– 606 с. – С. 59–72. (заг. обсяг 41,48 друк. арк., особисто автору належить 0,76 друк. арк.: обґрунтовано трансформацію методології інформаційного забезпечення в контексті розвитку обліково-технологічних систем).

3. Бочуля Т. Учет и информация в системе управления: опыт, поиски, решения : монографія / Т. Бочуля. – Saarbrücken (Deutschland) : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2013.– 269 с. (15,6 друк. арк.).

4. Безверхий К. В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія / К. В. Безверхий, Т. В. Бочуля. – К. : Центр учбов. л-ри, 2014.– 184 с. (заг. обсяг 10,35 друк. арк., особисто автору належить 4,42 друк. арк.: визначено базис інтеграційних процесів у еволюції облікової інформації).

5. Проблеми і перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки : монографія / [за заг. ред. проф. Ю. А. Вериги, доц. Ю. О. Ночовної]. – Полтава : ПУЕТ, 2014.– 333 с. – С. 164–172. (заг. обсяг 19,4 друк. арк., особисто автору належить 0,47 друк. арк.: обґрунтовано контекст технологій в інноваційному розвитку обліково-звітної інформації).

6. Бочуля Т. В. Інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством : монографія / Т. В. Бочуля. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2015.– 404 с. (23,5 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях України:

7. Янчева Л. М. Трансформаційні процеси в інформаційній системі обліку / Л. М. Янчева, Т. В. Бочуля // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії : зб. наук. праць. – Чернівці : Буков. держ. фін. акад., 2010. – Вип. 2 (19). – С. 391–403. – (Серія «Економічні науки»). (заг. обсяг 0,76 друк. арк., особисто автору належить 0,6 друк. арк.: оцінено функціональні можливості сучасних інформаційних систем, визначено інноваційні підходи до задоволення інформаційних потреб управління).

8. Янчева Л. М. IT-проект: якість, вартість, ефективність / Л. М. Янчева, Т. В. Бочуля // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів : Львів. комерц. акад., 2011. – Вип. 35. – С. 418–421. – (Серія «Економічна»). (заг. обсяг 0,23 друк. арк., особисто автору належить 0,15 друк. арк.: обґрунтовано необхідність IT-витрат і виділено підходи до визначено вартості IT-проекту, розглянуто механізм управління і контролю інформаційних технологій).

9. Янчева Л. Реалізація проектів формування інформаційно-аналітичних ресурсів у АСУ / Л. Янчева, Т. Бочуля // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2012. – № 1. – С. 90–99. (заг. обсяг 0,52 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: сформовано загальну стратегію організації автоматизованої інформаційної системи на підприємстві).

10. Бочуля Т. В. Концептуальні підходи до методології інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового менеджменту / Т. В. Бочуля // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. праць : у 2 ч. / [редкол.: О. І. Черевко (відп. ред.) та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2013. – Вип. 1 (17), ч. 1. – С. 91–99. (0,52 друк. арк.).

11. Бочуля Т. В. Розробка моделі реінжинірингу облікової системи / Т. В. Бочуля // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. праць : у 2 ч. / [редкол.: О. І. Черевко (відп. ред.) та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2013. – Вип. 2 (18), ч. 1. – С. 45–53. (0,52 друк. арк.).

12. Бочуля Т. В. Моделювання інтегрованої системи управління ризиками в контексті облікових технологій / Т. В. Бочуля // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації : зб. наук. праць. – К. : ПП «Рута», 2013. – С. 26–30. (0,3 друк. арк.).

13. Бочуля Т. Вартість інформації в обліковому вимірі: реалії теорії та практики / Т. Бочуля // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 10. – С. 28–32. (0,3 друк. арк.).

14. Бочуля Т. В. Структуризація системи бухгалтерського обліку на основі адаптивної архітектури / Т. В. Бочуля, Т. В. Шталь // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг : зб. наук. праць / [редкол.: О. І. Черевко (відп. ред.) та ін.]. – Х. : ХДУХТ, 2014. – Вип. 1 (19). – С. 19–31. (заг. обсяг 0,76 друк. арк., особисто автору належить 0,6 друк. арк.: обґрунтовано налаштування адаптивної інфраструктури для облікової системи згідно з техніко-технологічними новаціями та комунікаційними можливостями).

15. Бочуля Т. Обслуговування облікової інформації: архіви, база даних, системи великих обсягів даних (Big Data) / Т. Бочуля, К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 8. – С. 29–37. (заг. обсяг 0,52 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: оцінено перспективність використання нових сервісів для налаштування циклів облікового інфообігу на підприємстві, внесено пропозиції щодо відображення витрат, пов'язаних з обслуговуванням облікової інформації).

16. Vochulia T. V. Modeling of Accounting and Analytical Support of Management: Innovative Implementation / T. V. Vochulia // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2014. – № 4 (43). – С. 19–25. (0,4 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз:

17. Бочуля Т. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управлінського обліку / Т. В. Бочуля, А. В. Янчев // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 3 (129). – С. 275–282. (заг. обсяг 0,5 друк. арк., особисто автору належить 0,25 друк. арк.: оптимізовано системи управлінського обліку, виходячи з трансформації механізмів формування бази інформаційних ресурсів) (включено до SciVerse Scopus, Index Copernicus, EBSCOhost).

18. Бочуля Т. В. Облікова складова інформаційного потенціалу підприємства / Т. В. Бочуля // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2013. – № 1 (6). – С. 35–42. (0,41 друк. арк.) (включено до Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, РІНЦ).

19. Бочуля Т. В. Організація інформаційної складової процесу управління в економічному просторі / Т. В. Бочуля // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2 (15). – С. 32–43. – (Серія «Економічні науки»). (0,7 друк. арк.) (включено до Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, РІНЦ).

20. Бочуля Т. В. Методологія адаптивної інтегрованої облікової системи в інформаційному середовищі / Т. В. Бочуля // Бізнес Інформ. – 2013. – № 12. – С. 130–135. (0,35 друк. арк.) (включено до Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers in Economics, РІНЦ, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, CiteFactor, Academic Journals Database, Research Bible, Соціонет).

21. Бочуля Т. В. Обліково-аналітична інформація в контексті фінансової стратегії підприємства / Т. В. Бочуля // Облік і фінанси. – 2013. – № 4 (62). – С. 8–14.

(0,4 друк. арк.) (включено до Ulrich's Periodicals Directory, Socolar, EBSCOhost, Index Copernicus, RePEc).

22. Бочуля Т. В. Актуалізація облікового процесу: вплив технологій та інтелекту / Т. В. Бочуля, Н. Л. Савицька // *Фінанси, облік і аудит* : зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 179–194. (заг. обсяг 0,93 друк. арк., особисто автору належить 0,75 друк. арк.: розвинуто обліковий процес на основі інтелектуальних і технологічних рішень, актуалізовано механізм формування бази релевантних даних) (включено до Ulrich's Periodicals Directory (Ulrichsweb)).

23. Бочуля Т. В. Філософський підхід у бухгалтерському обліку в системі інформаційного забезпечення бізнесу / Т. В. Бочуля // *Фінанси, облік і аудит* : зб. наук. праць. – К. : КНЕУ, 2014. – Вип. 2 (24). – С. 175–189. (0,87 друк. арк.) (включено до Ulrich's Periodicals Directory (Ulrichsweb)).

24. Янчева Л. М. Оптимізація інформаційно-аналітичної системи підприємства на базі І-інжинірингу / Л. М. Янчева, Т. В. Бочуля // *Економіка розвитку*. – 2014. – № 4 (72). – С. 83–88. (заг. обсяг 0,35 друк. арк., особисто автору належить 0,25 друк. арк.: запропоновано концепцію І-інжинірингу, що передбачає новий напрям розвитку інформаційного забезпечення управління на мікро- та макрорівнях) (включено до Directory of Open Access Journals, Bielefeld Academic Search Engine, WorldCat, Index Copernicus International S.A., The Asian Education Index, Ulrichsweb Global Serials Directory).

25. Бочуля Т. Сприйняття та інтерпретація облікової інформації / Т. Бочуля // *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. – 2014. – № 4. – С. 119–130. (0,7 друк. арк.) (включено до РІНЦ).

26. Бочуля Т. В. Концепції бухгалтерського обліку: аналіз, висновки, уроки на майбутнє / Т. В. Бочуля // *Облік, економіка, менеджмент* : наукові нотатки [Міжнар. зб. наук. праць. / відп. ред. І. Б. Садовська]. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2014. – Вип. 4. – С. 46–52. (0,39 друк. арк.) (включено до eLIBRARY.RU, РІНЦ).

27. Бочуля Т. Реальність розвитку бухгалтерського обліку в Україні: помилки, пошуки, рішення / Т. Бочуля, І. Коробкіна // *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки* : Міжнар. зб. наук. праць / [відп. ред. І. Б. Садовська]. – Луцьк : Луцьк. нац. техн. ун-т, 2015. – Вип. 1 (5), ч. 2. – С. 51–59. (заг. обсяг 0,52 друк. арк., особисто автору належить 0,4 друк. арк.: викладено авторський погляд на науковий напрям оптимізації системи бухгалтерського обліку) (включено до eLIBRARY.RU, РІНЦ).

Статті в зарубіжних виданнях економічного профілю:

28. Бочуля Т. В. Экономическая продуктивность учетно-аналитической информации / Т. В. Бочуля // *Финансы и бизнес*. – 2013. – № 4. – С. 132–140. (0,52 друк. арк.).

29. Bochulia T. Bildung einer neuen Produktinformation Buechführungssystem / T. Bochulia // *Wissenschaftliche Publikation: Juristen Ökonomen*. – 2013. – № 1. – P. 21–23 (0,17 друк. арк.).

30. Бочуля Т. В. Организация информационной системы управленческого учета: от теории к практике [Электронный ресурс] / Т. В. Бочуля // *Современные технологии управления*. – 2014. – № 7 (43). – Режим доступа : <http://goo.gl/Pqivr9>. (включено до РІНЦ, Ulrich's Periodicals Directory, Directory of Open Access Journals).

31. Бочуля Т. В. Отчетность в поливариантном учете для внутреннего управления и внешнего регулирования экономики / Т. В. Бочуля, К. В. Безверхий // Международный бухгалтерский учет. – 2014. – № 37 (331). – С. 51–63. (заг. обсяг 0,76 друк. арк., особисто автору належить 0,5 друк. арк.: запропоновано концепцію поліваріантного обліку, внесено рекомендації щодо організаційної системи як структури зі складними взаємозв'язками, запропоновано складати спеціальну форму звітності) (включено до РИНЦ).

32. Бочуля Т. В. Інтелектуальна актуалізація обліково-аналітичного забезпечення управління / Т. В. Бочуля // Everything in the name of Science! : The International Scientific and Practical Congress of Economists and Lawyers. – Zurich (Switzerland), 2015. – Vol. 2. – P. 108–113. (0,35 друк. арк.) (включено до Russian Science Citation Index).

33. Бочуля Т. В. Синергетический подход к формированию учетно-аналитического обеспечения управления предприятием / Т. В. Бочуля // GADASAXADEBI. – 2015. – № 2. – С. 12–29. (1,05 друк. арк.) (включено до Legal Person Of Public Law Institute TECHINFORMI).

Статті в інших збірниках:

34. Бочуля Т. Инвентаризация информационных ресурсов: организационный аспект подтверждения их достоверности / Т. Бочуля // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 2 (41). – С. 101–110. (0,52 друк. арк.).

35. Бочуля Т. В. Інтерпретація та формування інформаційно-аналітичного забезпечення для прийняття управлінських рішень / Т. В. Бочуля // International Scientific Journal. – 2014. – № 11. – С. 21–24. (0,23 друк. арк.).

Праці апробаційного характеру:

36. Бочуля Т. В. Системний підхід до впровадження інформаційних систем обліку / Т. В. Бочуля [«Фінансово-економічне, обліково-аналітичне та організаційно-правове забезпечення відтворювальних процесів на шляху до економіки знань»] : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Чернівці, 25–26 листоп. 2010 р.). – Чернівці : БДФА, 2010. – С. 360–362. (0,17 друк. арк.).

37. Янчева Л. Обліково-інформаційна складова економічної безпеки підприємства / Л. Янчева, Т. Бочуля [«Облік як інформаційна система для економічної безпеки підприємств в конкурентному середовищі»] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Тернопіль, 25–26 листоп. 2010 р.). – Тернопіль : ТНЕУ, 2010. – Ч. 2. – С. 148–150. (заг. обсяг 0,17 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: визначено основу формування обліково-інформаційної складової економічної безпеки підприємства на основі комплексу інноваційних технологій).

38. Янчева Л. М. ІТ-витрати та деякі аспекти їх визначення / Л. М. Янчева, Т. В. Бочуля [«Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління»] : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., (Львів, 28–29 квіт. 2011 р.) / [відп. за вип.: проф. Рудницький В. С., доц. Бачинський В. І.]. – Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2011. – С. 550–551. (заг. обсяг 0,11 друк. арк., особисто автору належить 0,05 друк. арк.: обґрунтовано необхідність розрахунку сукупних витрат на інформаційні технології).

39. Бочуля Т. В. Инвестиции в знания как стимул экономического развития / Т. В. Бочуля, Л. М. Янчева [«Экономический рост республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость»] : материалы IV Междунар. науч.-практ. конф., (Минск, 19–20 мая 2011 г.) : в 2 т. – Минск : БГЭУ, 2011. – Т. 1. – С. 7–9. (заг. обсяг 0,17 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: обґрунтовано економічний аспект інвестицій у знання).

40. Янчева Л. Человеческий капитал – приоритетное направление информационно-технического развития / Л. Янчева, Т. Бочуля [«Psihologijas, biznesa un sabiedrības sociālās sfēras aktuālās problēmas»] : teorija un prakse, sējums VII. – Rīga : ВРМА, 2011. – С. 73–78. (заг. обсяг 0,35 друк. арк., особисто автору належить 0,25 друк. арк.: визначено механізми укріплення економічної безпеки шляхом розвитку мотивації та використання сучасних технологій і методів навчання персоналу).

41. Бочуля Т. В. Реструктуризація інформаційних потоків у системі управлінського обліку / Т. В. Бочуля [«Стратегічні напрями розвитку бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту»] : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 15 берез. 2012 р.) / [відп. ред. Л. В. Нападовська]. – К. : КНТЕУ, 2012. – С. 265–266. (0,12 друк. арк.).

42. Бочуля Т. В. Интеллектуальный капитал: измер, управление, контроль / Т. В. Бочуля [«Облік інтелектуального капіталу: погляди у майбутнє»] : зб. наук. праць II Міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 26–27 квіт. 2012 р.). – Х. : ХІБМ, 2012. – С. 32–42. (0,64 друк. арк.).

43. Бочуля Т. В. Экономическая целесообразность трансформации учетно-аналитического обеспечения / Т. В. Бочуля [«Актуальные проблемы бухгалтерского учета, анализа, аудита и контроля в условиях открытой экономики»] : материалы Междунар. науч.-практ. конф., посвященной 70-летию известного ученого в области бухгалтерского учета и аудита Мирзобека Шобекова, (Душанбе, 6–7 июля 2012 г.) / [под редрук. арк. Х. Менгниева, А. А. Мирзоалиева]. – Душанбе : ОИПБА РТ, 2012. – С. 126–128. (0,17 друк. арк.).

44. Бочуля Т. В. Підвищення статусу управління ризиками в контексті створення їх інформаційної бази / Т. В. Бочуля [«Економічні теорії як основа розвитку бухгалтерського обліку, аналізу і контролю»] : тези виступів XI Міжнар. наук. конф., (Житомир, 18–20 жовт. 2012 р.). – Житомир : ЖДТУ, 2012. – С. 209–211. (0,17 друк. арк.).

45. Бочуля Т. В. Информационно-аналитическое обеспечение в контексте новой экономики / Т. В. Бочуля [«Crisis and Economic Growth»] : Materials of Anniversary International Scientific Conference, (Sofia, 26 October 2012). – Sofia : ИЗДАТЕЛЬСКИ КОМПЛЕКС-УНСС, 2012. – Т. I. – Р. 254–258. (0,3 друк. арк.).

46. Янчева Л. Н. Учетно-аналитическое обеспечение управления рисками в системе экономической безопасности компании / Л. Н. Янчева, Т. В. Бочуля [«European Applied Sciences: modern approaches in scientific researches»] : Papers of the 1st International Scientific Conference, (Stuttgart, December 17–19, 2012). – Stuttgart, 2012. – Vol. 2. – Р. 379–383. (заг. обсяг 0,29 друк. арк., особисто автору належить 0,2 друк. арк.: обґрунтовано розроблення політики управління ризиками на основі обліково-аналітичного забезпечення управління, запропоновано формувати базу даних ризиків).

47. Бочуля Т. В. Суб'єктивне сприйняття асиметрії облікової інформації / Т. В. Бочуля [«Сучасні проблеми інвестиційної діяльності в Україні»] : зб. матеріалів

Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 18–19 січ. 2013 р.) : у 2 ч. – К. : ГО «Київський економічний науковий центр», 2013. – Ч. 2. – С. 69–71. (0,17 друк. арк.).

48. Бочуля Т. В. Теоретичні засади обліково-інформаційного забезпечення бізнесу в умовах глобальних змін / Т. В. Бочуля [«Модернізація та суспільний розвиток економіки країни»] : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Сімферополь, 25–26 січ. 2013 р.). – Сімферополь : НО «Economics», 2013. – С. 112–114. (0,17 друк. арк.).

49. Бочуля Т. В. Організація інформаційно-аналітичних ресурсів в автоматизованій системі управління / Т. В. Бочуля [«Конкурентоспроможність економіки України: теорії, моделі, механізми»] : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 25–26 січ. 2013 р.) / [редкол.: В. М. Шаповал та ін.]. – Херсон : Гельветика, 2013. – С. 82–84. (0,17 друк. арк.).

50. Бочуля Т. В. Організація системи бухгалтерського обліку із застосуванням «хмарних» технологій / Т. В. Бочуля [«Економіка і управління: виклики та перспективи»] : матеріали наук.-практ. конф., (Дніпропетровськ, 4–5 лют. 2013 р.). – Дніпропетровськ : Герда, 2013. – С. 333–336. (0,23 друк. арк.).

51. Бочуля Т. В. Вплив інформатизації суспільства на розвиток динамічної концепції бухгалтерського обліку / Т. В. Бочуля [«Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці»] : зб. тез та доповідей I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Київ, 21 лют. 2013 р.) / [відп. за ред. Б. В. Мельничук]. – К. : ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2013. – С. 30–35. (0,35 друк. арк.).

52. Бочуля Т. В. Підвищення інформаційної ємності внутрішньої управлінської звітності / Т. В. Бочуля [«Сучасні проблеми обліку, аналізу і аудиту в умовах трансформації облікової системи корпоративного та державного сектору»] : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 15 берез. 2013 р.). – Х. : ХІФ УДУФМТ, 2013. – С. 22–24. (0,17 друк. арк.).

53. Бочуля Т. В. Учетно-аналитическая информация – экономическая выгода и конкурентоспособность бизнеса / Т. В. Бочуля [«II Соколовские чтения»] : тезисы докл. Междунар. науч. конф., (Санкт-Петербург, 11–12 апр. 2013 г.) / [под ред. В. В. Ковалева и др.]. – СПб. : С.-Петербур. гос. ун-т, 2013. – С. 263–264. (0,12 друк. арк.).

54. Бочуля Т. Логіка наукової думки стосовно актуалізації національної системи бухгалтерського обліку / Т. Бочуля [«Формування інформаційного потенціалу бухгалтерського обліку, контроль, аналіз та аудит в умовах глобальних економічних змін»] : матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Кам'янець-Подільський, 18–19 квіт. 2013 р.). – Тернопіль : Крок, 2013. – С. 36–38. (0,17 друк. арк.).

55. Bochulya T. The phenomenon of scientific thinking concerning transformation of Ukrainian accounting system / T. Bochulya [«III International Conference on Luca Pacioli in Accounting History III Balkans and Middle East Countries Conference on Accounting and Accounting History»] (3rd VMAC), (Istanbul, June 19–22, 2013). – Istanbul, 2013. – P. 83. (0,06 друк. арк.).

56. Бочуля Т. В. Інноваційно-технологічний напрям глобального розвитку і модернізація інтегрованих обліково-аналітичних систем / Т. В. Бочуля [«Сучасні тенденції розвитку обліково-економічної науки»] : тези виступів Міжнар.

наук.-практ. конф., (Житомир, 3–4 листоп. 2013 р.). – К. : ПП «Рута», 2013. – С. 19. (0,06 друк. арк.).

57. Бочуля Т. В. Нова парадигма інформаційної компетенції бухгалтерського обліку / Т. В. Бочуля, І. В. Янчева [«Прогресивна техніка та технології харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг»]: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., [присвячена 75-річчю з дня народження ректора університету (1988–1991 рр.), д.т.н., проф., чл.-кор. ВАСГНІЛ Беляєва М. І.] (Харків, 19 листоп. 2013 р.) : у 2 ч. – Х. : ХДУХТ, 2013. – Ч. 2. – С. 9–10. (заг. обсяг 0,11 друк. арк., особисто автору належить 0,06 друк. арк.: обґрунтовано модифікацію бухгалтерського обліку в контексті розвитку філософського світогляду).

58. Бочуля Т. В. Інформаційна система бухгалтерського обліку в Україні: вихід за межі традиційного / Т. В. Бочуля, В. В. Янчев [«Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю»]: матеріали I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Мукачево, 28 листоп. 2013 р.). – Мукачево : Мукач. держ. ун-т, 2013. – С. 15–17. (заг. обсяг 0,17 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: обґрунтовано інституційний контекст подальшого розвитку облікової системи).

59. Бочуля Т. Многогранность бухгалтерского учета в научных поисках ученых современности / Т. Бочуля, И. Янчева [«Актуальные проблемы учета, экономического анализа и финансово-хозяйственного контроля деятельности организаций»]: материалы Междунар. заоч. науч.-практ. конф., (Воронеж, 5 дек. 2013 г.) : в 2 ч. – Воронеж : Воронеж. ЦНТИ – филиал ФГБУ «РЭА» Минэнерго России, 2013. – Ч. 1. – С. 135–138. (заг. обсяг 0,23 друк. арк., особисто автору належить 0,15 друк. арк.: обґрунтовано творчий аспект розвитку теорії бухгалтерського обліку).

60. Бочуля Т. В. Аспект интеграции в формировании учетно-аналитического обеспечения для информационных систем нового класса / Т. В. Бочуля [«Бухгалтерский учет, анализ и аудит: современное состояние и перспективы развития»]: материалы Республик. науч.-практ. конф., (Душанбе, 14–15 марта 2014 г.). – Душанбе : Сохибкор, 2014. – С. 42–47. (0,35 друк. арк.).

61. Бочуля Т. В. Мистецтво бухгалтерського обліку в ІТ / Т. В. Бочуля, І. В. Янчева [«Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність»]: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 22 трав. 2014 р.) : у 2 ч. – Х. : ХДУХТ, 2014. – Ч. 2. – С. 15–16. (заг. обсяг 0,11 друк. арк., особисто автору належить 0,06 друк. арк.: обґрунтовано мистецький аспект в організації обліку).

62. Бочуля Т. В. Новітній вимір економіки: від інформації до мережевої інфраструктури / Т. В. Бочуля [«Перспективи розвитку економічної системи України»]: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. та молодих науковців, (Харків, травень 2014 р.) / [редкол.: В. Ф. Харченко та ін.]. – Х. : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – С. 19–23. (0,29 друк. арк.).

63. Бочуля Т. В. Формирование информационно-аналитических ресурсов предприятия: влияние управляющего разума / Т. В. Бочуля [«Перспективы развития бухгалтерского учета, аудита, финансово-ревизионного и налогового контроля

в современных условиях международной интеграции экономики] : материалы V Междунар. науч.-практ. конф., (Екатеринбург, 10–11 окт. 2014 г.) / [отв. за вып.: Н. С. Нечехина, Т. Ф. Шитова]. – Екатеринбург : Урал. гос. экон. ун-т, 2014. – С. 55–58. (0,23 друк. арк.).

64. Бочуля Т. В. Бухгалтерський облік: синоніми, антоніми або одне іншому не заважає / Т. В. Бочуля [«Розвиток бухгалтерського обліку і контролю як науки»] : тези виступів XIV Міжнар. наук.-практ. конф., (Житомир, 4–5 листоп. 2014 р.). – Житомир–Вінниця : ПП «Рута», 2014. – С. 27–30. (0,23 друк. арк.).

65. Бочуля Т. В. Майстерність системи бухгалтерського обліку в раціональності інформаційного забезпечення системи управління підприємства / Т. В. Бочуля [«Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю»] : Матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Мукачево, 25 листоп. 2014 р.). – Мукачево : Мукач. держ. ун-т, 2014. – С. 16–18. (0,17 друк. арк.).

66. Бочуля Т. Наукова основа розвитку національної системи бухгалтерського обліку / Т. Бочуля [«Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки»] : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., (Луцьк, 6 груд. 2014 р.) / [відп. ред. І. Б. Садовська]. – Луцьк : Луцьк. нац. техн. ун-т, 2014. – Ч. 2. – С. 38–40. (0,17 друк. арк.).

67. Shevchuk V. Accounting conceptual reform in terms of modern problems of economic development / V. Shevchuk, T. Bochulia [«Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація»] : зб. матеріалів XIII-ої Всеукр. наук. конф., (Київ, 27 берез. 2015 р.). – К. : Типографія «ППНВ», 2015. – С. 65–67. (заг. обсяг 0,17 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: обґрунтовано концептуальні зміни в бухгалтерському обліку).

68. Бочуля Т. В. Синергетично-комбинационный подход к формированию отчетности / Т. В. Бочуля [«Бухгалтерский учет, анализ и аудит: проблемы и перспективы развития в условиях глобализации»] : материалы Междунар. науч.-практ. конф., (Душанбе, 30 апр. 2015 г.). – Душанбе : ДСХ, 2015. – С. 29–33. (0,3 друк. арк.).

69. Бочуля Т. В. Обліковий інформаційний капітал: вимір новизни та релевантності / Т. В. Бочуля [«Сучасні економічні системи: стан та перспективи»] : тези доп. VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., (Хмельницький, 14–15 трав. 2015 р.). – Хмельницький : ХКТЕІ, 2015. – С. 113–114. (0,12 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Бочуля Т. В. Інновативний розвиток обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством: теорія, методологія, практика. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Харківський державний університет харчування та торгівлі Міністерства освіти і науки України, Харків, 2016.

Дисертацію присвячено вирішенню актуальних проблем теорії, методології та практики інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Поглиблено змістовне наповнення поняття «обліково-аналітичне

забезпечення управління підприємством». Внесено рекомендації щодо концептуального розвитку бухгалтерського обліку, виходячи з поліваріантності генерування інформації для управління. Розроблено концепцію інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством для всебічної модифікації інформаційного середовища суб'єкта господарювання. Запропоновано класифікацію витрат за етапами формування, обслуговування, розвитку та реалізації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Розроблено методологічні засади бухгалтерського обліку витрат на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Удосконалено поточне групування та підсумкове узагальнення інформації про витрати на формування, обслуговування, розвиток і реалізацію обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством завдяки підвищенню аналітичності за субрахунками бухгалтерського обліку та розширенню внутрішньої звітності суб'єкта господарювання. Одержано систему коефіцієнтів для оцінки ефективності інновативного розвитку обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Запропоновано методичний підхід до розрахунку розміру ризиків в обліково-аналітичному забезпеченні управління підприємством. Обґрунтовано актуалізацію та модифікацію принципів організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Удосконалено теоретико-методичні аспекти формування обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Модифіковано технології формування й оновлення бази даних обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Обґрунтовано моделювання організації обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, виходячи з апроксимації теоретико-методичних засад поведінкової теорії управління.

Ключові слова: інновативний розвиток, обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством, облік, аналіз, інституціональне забезпечення, моделювання, інформатизація, інтелектуалізація.

АННОТАЦІЯ

Бочуля Т. В. Інновативное развитие учетно-аналитического обеспечения управления предприятием: теория, методология, практика. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Харьковский государственный университет питания и торговли Министерства образования и науки Украины, Харьков, 2016.

Диссертация посвящена решению актуальных проблем теории, методологии и практики инновативного развития учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Углублено содержательное наполнение понятия «учетно-аналитическое обеспечение управления предприятием». Внесены рекомендации по концептуальному развитию бухгалтерского учета, исходя из поливариантности генерирования информации для управления. Разработана концепция инновативного развития учетно-аналитического обеспечения управления предприятием для всесторонней модификации информационного пространства предприятия.

Предложена классификация расходов по этапам формирования, обслуживания, развития и реализации учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Разработаны методологические основы бухгалтерского учета расходов на формирование, обслуживание, развитие и реализацию учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Усовершенствовано текущее группирование и итоговое обобщение информации о расходах на формирование, обслуживание, развитие и реализацию учетно-аналитического обеспечения управления предприятием, исходя из повышения аналитичности по субсчетам бухгалтерского учета и расширения внутренней отчетности предприятия. Получена система коэффициентов для оценки эффективности инновативного развития учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Предложен методический подход к расчету размера рисков в учетно-аналитическом обеспечении управления предприятием. Обоснованы актуализация и модификация принципов организации учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Усовершенствованы теоретико-методические аспекты формирования учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Модифицированы технологии формирования и обновления базы данных учетно-аналитического обеспечения управления предприятием. Обосновано моделирование организации учетно-аналитического обеспечения управления предприятием, исходя из аппроксимации теоретико-методических основ поведенческой теории управления.

Ключевые слова: инновативное развитие, учетно-аналитическое обеспечение управления предприятием, учет, анализ, институциональное обеспечение, моделирование, информатизация, интеллектуализация.

ANNOTATION

Bochulia T. V. Innovative development of accounting and analytic provision of managing an enterprise: theory, methodology, practice. – On the manuscript rights.

The dissertation for competition of a scientific degree of Doctor of economic sciences by speciality 08.00.09 – Accounting, analysis and audit (by the types of economic activity). – Kharkiv State University of Food Technology and Trade of the Ministry of education and science of Ukraine, Kharkiv, 2016.

The dissertation is devoted to updating the accounting and analytical processes in order to generate a multidimensional information for managing an enterprise, the operation and development of which takes place in the information economy formation conditions in Ukraine. According to the results of the research the modification of the accounting and analytical processes is proved based on the approximation of technological and intelligent solutions. The transition of accounting and analytical provision of managing an enterprise to the new methodological level taking into account the information systems innovation and of internal and external environment relations is substantiated.

The genesis of accounting and analytical provision of managing an enterprise in the conditions of transformation of a modern economy is investigated. The presuppositions of accounting and analytical provision innovation for managing an enterprise its status and prospects of development in the context of information and communication paradigms of the modification economy are considered. The system of criteria for evaluating the effectiveness of management projects with the developing a methodological approach for their evaluation is formed.

The formation of energy information connections for accounting the organization is substantiated. In order to provide multidimensional alternatives of making management decisions the poly-variety accounting concept is proposed. The features of the theoretical and methodological aspects of management concepts approximation («Kaizen», «Lean») for the modification of accounting and analytical processes are considered. The concept of innovative development of accounting and analytical provision of managing an enterprise basing on the accounting and analytical processes updating, implementation of technologies and expansion of the intelligent solutions for the formation of the necessary volume of accounting and analytical information is suggested. The assumptions innovative methodology of accounting and analytical provision of managing an enterprise is substantiated.

The institutional preconditions of accounting software innovation for the enterprise management are determined. The accounting institutional paradigm is considered in conditions of innovation of economic and information systems development. The alternatives of accounting organization based on the active institutional provision dominant, human resources and technological provision are characterized.

Basing on the evolution of the accounting model, the prototype factors for accounting provision of managing an enterprise are determined, considering the prevalence of technological and intelligent solutions in information systems development.

Methodological foundations of accounting expenses for the formation, servicing, development and realization of accounting and analytical provision of managing an enterprise are elaborated. The updated elements of accounting method under the conditions of innovative development of the enterprise based on the information and intellectualization of the accounting process is substantiated. The expenses according to the stages of their formation, servicing, development and realization of accounting and analytical provision of managing an enterprise are classified. To monitor and control the expenses for professional, technological and technical provision used at the stages of formation, servicing, development and realization of accounting and analytical provision of managing an enterprise, the preparation of special statements is substantiated taking into account those expenses. The necessity to increase the analytic subaccounts to account the formation, servicing, development and realization of accounting and analytical provision of managing an enterprise costs is proved. Current grouping and final generalization of information concerning expenses for the formation, servicing, development and realization of accounting and analytical provision of managing an enterprise due to the increase of analyticity by accounting bills and extension of the entity's interior data reporting are improved.

An innovative development of the database formation is proved. The intelligent and technological redesigning of the accounting provision of organization for managing an enterprise is implemented.

The strategies of managing an enterprise analytical provision that include a set of projects for formation, servicing and development of information using technology and communication solutions are identified. Given the need to analyze and control the quantity and quality of accounting and analytical information at the managing an enterprise a register of information resources is developed.

The system of coefficients for the evaluation of the efficiency of innovative development of accounting and analytical provision of managing an enterprise is obtained.

Methodical approach to calculating the risks in accounting and analytical provision of managing an enterprise is suggested.

Modelling of the organization of accounting and analytical provision of managing an enterprise in terms of approximation of theoretical and methodical foundations of Behavioral Management Theory are substantiated.

Actualization and modification of principles regarding the organization of accounting and analytical provision of managing an enterprise are substantiated. A combinatorial approach to the organization of accounting and analytical support for the enterprise management is suggested. The theoretical and methodological aspects of organization of accounting and analytical provision of managing an enterprise in accordance with the BRIEF concept are improved. The technologies for the formation and renewal of database of accounting and analytical provision of managing an enterprise are modified. The set-ups of organization of accounting and analytical provision of managing an enterprise are formed.

Key words: innovative development, accounting and analytical provision of managing an enterprise, accounting, analysis, institutional provision, modelling, informatization, intellectualization.

Підписано до друку 27.05.2016. Формат 60×84 ^{1/16}. Папір офсет.
Друк ксерографічний. Ум. друк. арк. 1,8. Ум. фарбо-відб. 1,9.
Обл.-вид. арк. 2,00 Наклад 100 прим. Зам. № 97

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
Свідоцтво про державну реєстрацію ю. о. АОО № 507350
61022, м. Харків, пров. Соляниківський, 4
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96.
